

KURJER POZNAŃSKI

wychodzi dwa razy dziennie

A B C ?

Odpowiedzialni kierownicy działów: kultury i sztuki Witold Noskowski, gospodarczego i giełdowego dr. Marjan Chełmickowski, wiadomości potocznych Bogdan Piotrowski, za inne działy odpowiada Antoni Konieczny, wszyscy w Poznaniu

Dyrektor wydawnictwa: Roman Leitgeber

Wydawnictwo Sp. Akc. Drukarnia Polska
w Poznaniu, św. Marcin 70

Redaktor naczelny: Dr. Marjan Seyda

Nr. 429 P

Poznań, wtorek dnia 19 września 1933

Rok XXVIII

Poznań, 18 września.

Walka z duchem Wersalu

Po dłuższej przerwie, spowodowanej niepowodzeniem konferencji gospodarczej w Londynie, życie dyplomatyczne wejdzie z dniem dzisiejszym w okres bardziej ożywiony. Przybył dziś do Paryża lord Eden, podsekretarz stanu w brytyjskim ministerstwie spraw zagranicznych, by razem z p. Paul-Boncour'em i delegatem Stanów Zjednoczonych w Genewie, p. Normanem Davisem, zastanowić się, co począć dalej z konferencją rozbrojeniową.

Konferencja ta utknęła na dyskusji nad angielskim kompromisowym projektem konwencji rozbrojeniowej, przy czym okazało się, że niema mowy o dojściu do zgody jednomyślnej. Niemcy bowiem podtrzymały swoją tezę o równości zbrojeń, która w praktyce sprowadza się do uzyskania przez nie prawa do swobodnego zbrojenia się. Francja twierdzi, że wynikiem konferencji rozbrojeniowej nie może być dozbrojenie się Niemiec i że ona sama nie może myśleć o własnym rozbrojeniu, zwłaszcza wobec przewrotu, jaki nastąpił w Rzeszy i wobec ciągłych manifestacji militarnych, jakich terenem jest to państwo. Ale na Francję, mającą opinję największej potęgi militarnej w Europie, wywierany jest nacisk ze wszystkich stron...

Francja zatem wystąpiła z nowym postulatem: Przed ograniczeniem zbrojeń musi być ustanowiona międzynarodowa kontrola nad zbrojeniami, która zbada stan zbrojeń we wszystkich krajach, a szczególnie w Niemczech, gdzie przemysł wojenny pracuje obecnie z całym rozpędem. Dopiero gdy system automatycznej kontroli okaże swoją skuteczność, będzie można pomyśleć o ograniczeniu zbrojeń. Wobec impasu, w jakim znalazła się konferencja rozbrojeniowa, można było przypuszczać, że zjazd francusko - angielsko - amerykański przyjmie propozycję Francji jako jedyne wyjście z kłopotliwej sytuacji.

Niebezpieczeństwo było znaczne, skoro Niemcy uznały, że należy wnieść się do dyskusji. Mowa min. Neuratha, wygłoszona do przedstawicieli prasy zagranicznej w Berlinie, miała na celu przede wszystkim odrzucenie zgóry francuskiej propozycji kontroli nad zbrojeniami. Min. Neurath uważa projekt ten za „zupełnie niemożliwy”. Niemcy nie chcą kontroli. Łatwo można się domyśleć z jakiego powodu.

Konferencji Francji, Anglii i Stanów Zjednoczonych przeciwstawia min. Neurath pakt czterech, dowodząc, że cztery mocarstwa, związane tym paktem, są powołane do badania trudności międzynarodowych. Widać z tego, jak pakt czterech dogadza manewrom niemieckim, stwarzając dla nich niezwykle wygodną podstawę dla realizacji swoich postulatów.

Min. Neurath nie wierzy już zresztą w powodzenie konferencji rozbrojeniowej, przyczem odpowiedzialność za jej

Fiasko „sanacyjnego” „zjazdu błękitnego” w Gdyni

Szumne zapowiedzi i — znamienne wymowa liczb — Zamiast pięciu pociągów nadzwyczajnych przybył jeden i to niezbyt pełny — Aż... trzydziestu (dosłownie!) umundurowanych w pochodzie

Gdynia. (Tel. wł.) Na niedzielę został zwołany „wielki zjazd błękitny”, weteranów armii polskiej we Francji, „sanacyjnej” organizacji.

Od dwóch tygodni czyniono w Gdyni nadzwyczajne przygotowania. Utworzono wielki komitet przyjęcia, ułożono wspaniały program, zamówiono liczne kwatery i przygotowano wielkie ilości żywności. W przychylnej sobie prasie zamieszczano sążniste komunikaty o „błękitnym zjeździe” i liczono „skromnie” na 5 000 uczestników.

Tymczasem spodziewana wspaniała manifestacja spaliła na panewce. Z projektowanych pięciu nadzwyczajnych pociągów przybył do Gdyni, w niedzielę o godz. 7.30, jeden z Warszawy, w dodatku z niewielu uczestnikami.

W pochodzie przez miasto uczestników w mundurach naliczono dosłownie trzydziestu, a sztandarów pięć. Do „masowego” obiadu, który przygotowano w schronisku turystycznym przy dworcu kolejowym, zasiadło osób... 40, licząc razem kobiety i dzieci. Orkiestra

„strzelca” i uzbrojona kompanja członków tej organizacji, idąca na czele pochodu, wskazała dobitnie charakter zjazdu „błękitnego”.

Związek Hallerczyków poinformował społeczeństwo, iż ze zjazdem „błękitnym” w Gdyni nie ma nic wspólnego i uważa ten zjazd, obdarzony wiel-

kiemi zniżkami kolejowymi, za imprezę turystyczną. Nawet pod względem turystycznym nie udał się ów zjazd „błękitny”. Cywilnych turystów przyjechało co najwyżej siedmiuset i mieli tutaj bardzo złą pogodę: szalony wicher i zimny deszcz. S. B.

Rozproszenie pochodu „Młodych” w Warszawie

Warszawa. (Tel. wł.) Wczoraj w południe odbyło się zebranie sekcji młodych Stronnictwa Narodowego w Warszawie, na które stawilo się około 1 500 osób przeważnie młodzieży robotniczej i rzemieślniczej. Referaty o sytuacji politycznej i gospodarczej z uwzględnieniem sprawy żydowskiej wygłosili redaktor Rembieliński i poseł Stypulkowski.

Po zebraniu około godz. 14 doszło do zajść na Krakowskim Przedmie-

ściu. Mianowicie grupa uczestników, licząca około 500 osób, uformowała pochód. Kiedy się zbliżała do gmachu prezydium Rady Ministrów, ukazały się liczne oddziały policjantów oraz pompa motorowa.

Rozpraszaniem manifestantów kierowało trzech komisarzy.

W czasie zajść kilka osób aresztowano, kilkadziesiąt osób zostało obla-

Zapewnienia prezydenta senatu gdańskiego

Gdańsk (PAT.) Prezydent senatu dr. Rauschning złożył wizytę komi-

sarzowi gen. dr. Papée. W czasie tej wizyty dał oficjalne wyjaśnienia w sprawie pobicia 5 bm. dyr. sosnowieckiej kopalni węgla, inż. Gulkowskiego przez oddział umundurowanych nar.-soc. oraz kilku innych wykroczeń przeciwko Polakom na terenie w. miasta.

Dr. Rauschning zaznaczył, że senat ostro występować będzie przeciwko wszelkim wykroczeniom, zagrażającym życiu, zdrowiu i mieniu Polaków w Gdańsku. Pod tym względem władze gdańskie nie będą absolutnie zważały na stanowisko winnych, czy też przynależność partyjną. Wszystkie organizacje otrzymają ponownie ściśle polecenie, aby przestrzegały obowiązku uprzedniego zgłaszania do policji wszelkich pochodów i manifestacji. W przyszłości prezydium policji dodawać będzie pochodom specjalną asystę dla zapobieżenia ewentualnym incydentom.

Jeżeli chodzi o polskich obywateli lub osoby pochodzenia polskiego oraz o sprawę postępowania względem nich urzędników czy też władze gdańskie, to w tym względzie wydane zostanie zarządzenie, aby uniknąć jakiegokolwiek gorszego traktowania tych osób. Dr. Rauschning oświadczył, że pragnie w ten sposób podkreślić szczerą wolę senatu zachowania poprawnych stosunków z Polską.

Co się tyczy poszczególnych wypadków pobicia i zabójstw obywateli polskich, dr. Rauschning podał do wiadomości min. Papée fakt ukarania winnych i wdrożenia śledztwa. Partja nar.-soc. w Gdańsku zobowiązała się ponadto wypłacić poszkodowanym lub ich rodzinom odszkodowania, których realizacja nastąpić ma w najbliższych dniach.

Gdańsk (PAT.) Przed sądem odpowiadał jeden z głównych sprawców napaści na dyr. Gulkowskiego, członek partji nar.-soc., Thiel. Sąd skazał oskarżonego jedynie za poważne wykroczenie na 2 tygodnie aresztu twierdząc, że kara za spowodowanie obrażenia cielesnego nie może nastąpić, ponieważ ze strony dyr. Gulkowskiego nie została zgłoszona skarga.

Aresztowano ponadto dwóch bojówkarzy hitlerowskich pod zarzutem uczestniczenia w tym incydencie.

W pośmiertnym hołdzie bohaterowskiemu lotnikowi

Manifestacyjny pogrzeb zwłok ś. p. kpt. Lewoniewskiego w Warszawie

Warszawa. (Tel. wł.) Dzisiaj o godz. 10 rano po mszy żałobnej w kościele garnizonowym odbyło się wprowadzenie zwłok śp. kpt. Lewoniewskiego na cmentarz powązkowski.

W pogrzebie wzięli udział przedsta-

wiciele lotnictwa wojskowego i cywilnego, organizacje przemysłu lotniczego, reprezentanci państw zagranicznych oraz korpus oficerów lotnictwa w pełnym składzie, wreszcie nieprzeliczone tłumy publiczności. (w)

upadek składa zgóry na Francję. W gruncie rzeczy polityka niemiecka stale dążyła do rżnięcia konferencji rozbrojeniowej, w myśl tezy, której min. Neurath nie omieszkiał powtórzyć, że niepowodzenie konferencji da rzekomo Niemcom prawo swobodnego zbrojenia się.

Oto jest istotny sens mowy min. Neuratha wyrażony zresztą z całą szczerością w rzuconem do dziennikarzy zagranicznych hasle, że Niemcy dzisiaj się podjęły zdecydowaną walkę z „duchem Wersalu”. Cóż znaczą wobec takiego hasła zapewnienia p. Neuratha, że Niemcy nie chcą wojny, że same czują się zagrożone, oraz że to inne państwa podtrzymują w Europie ducha wojennego i mówią o wojnie. Można na to śmiało odpowiedzieć, że sąsiedzi Niemiec mówią o wojnie dlatego, bo Niemcy ją przewożą.

Gdy zresztą p. Neurath od ogólnikowych zapewnień przechodził do spraw konkretnych, język jego stawał się natychmiast mniej liryczny. Wspominając np. o Austrii oświadczył, że to nie Rzesza, ale inne mocarstwa mieszają się w wewnętrzne sprawy austriackie, nie chcąc dopuścić, by wyraziła się wola ludu austriackiego w sensie hitlerowskim, przyczem członek niemieckiego rządu nie omieszkiał wyzywająco do-

dać, że przewrót, jaki nastąpił w Niemczech, i tak nie ominie Austrii.

Jakże inaczej przemawiał niedawno Paul Boncour przy pomniku Brianda! Co za liryka i wzniosłość biła z każdego jego słowa. Francja jest nadal wierna tradycji Brianda, prowadzi nadal jego politykę lokarneńską, i tylko przez zastosowanie jego testamentu p. Paul Boncour, jak to wyjaśnił swoim słuchaczom, zawarł pakt czterech, do którego dziś nota bene odwołuje się skwapliwie min. Neurath.

W kilka dni potem ambasador Francji w Paryżu, p. François-Poncet, musiał składać protest przeciwko umieszczeniu na sztandarze oddziału narodowo-socjalistycznego w mieście Kehl nad Renem słowa „Strasburg”. We Francji słusznie zrozumiano to jako prowokację oraz zgłoszenie pretensji do Strasburga i do Alzacji, przyznanej Francji traktatem wersalskim, co Niemcy po raz drugi uroczyście i dobrowolnie uznały w układach w Locarno, stanowiących wciąż podstawę francuskiej polityki.

W świetle tem wydaje się, że określenie p. Neuratha, iż Niemcy walczą z duchem Wersalu jest zbyt dyplomatyczne. I cóż robi wobec tej walki duch Locarna?

Przewrót świata i ewolucja polityczna Polski

VIII. Polska nazajutrz po odbudowaniu

Zadania rządu polskiego po odbudowaniu państwa były wielokrotnie trudniejsze od zadań wszelkich innych rządów. Polegały one nietylko na sprawowaniu normalnych czynności rządu, na załatwianiu spraw polityki bieżącej, wewnętrznej i zewnętrznej, ale także i to przede wszystkim należała do nich ogromna praca odbudowywania tego, co wielokrotnie rządy obce zniszczyły, i odrabiania tego, co zrobiły one dla związania poszczególnych zaborów z obcymi organizmami gospodarczymi, cywilizacyjnymi i politycznymi. Wymagało to potężnej myśli twórczej, opartej na głębokim zrozumieniu przeszłości i na patrzeniu w dalszą przyszłość, na zdolności do poświęcenia korzyści bieżących dla dobra przyszłych pokoleń, wymagało u rządów ludzi, będących z umysłu i z charakteru istotnymi mężami stanu.

Warunki, w których wyrastało pokolenie, któremu sędzone było odzyskać własne państwo, nie sprzyjały wychowaniu takich ludzi. Jednakże nieszczęście tkwiło nietylko w tem, ile w zagadnieniu wytworzenia takiego rządu, któryby do powyższych zadań najbardziej dorastał. Polska nie obfitowała, bo w swych warunkach obfitować nie mogła, w wybitne siły polityczne; ale gorzej było, że miała najtrudniejsze warunki do tego, żeby wytworzyć rząd dobry o tyle, o ile ją stać na to było.

Gdy chodzi o wewnętrzne warunki, były one fatalne. Wspomnieliśmy już o nich wyżej. Ani brak równowagi społecznej, będący wynikiem ewolucji gospodarczej i społecznej ostatnich lat kilkudziesięciu, ani stan umysłów w ziemiach z ludnością niepolskiego języka, ani wreszcie niestychane zażalenie kraju nie wytwarzały warunków do oddania władzy w ręce najlepszych, najodpowiedniejszych ludzi. Do tego trzeba dodać atmosferę moralną czasu, mianowicie spóźnione w porównaniu ze społeczeństwami zachodnimi, a mające w sobie coś z gorliwości prozelityzmu zmaterializowanie, wzmocnione nadto przez ducha spekulacji z czasów wojny i bezpośrednio powojennych. Skutkiem niego bardzo liczne i silne w kraju żywioły wykazały całkowitą ślepotę i obojętność na szersze zadania wyzwolonego narodu i rzuciły się na odbudowane państwo, jak na świeżo napełnione koryto.

Jeszcze gorsze, jeszcze niebezpieczniejsze były warunki zewnętrzne.

W pierwszej chwili Polska była wyspą w morzu otaczającej ją dokoła rewolucji. To pchało żywioły najmniejsze i najwięcej politycznie zdemoralizowane do przeniesienia tej rewolucji na grunt świeżo odbudowanego państwa; a jeszcze nieorganizowanego państwa; wzmocniało znakomicie radykalizm innych, rodziło w ich umysłach najnieodrzeczniejsze pomysły konstytucyjne, wreszcie na najbardziej polskie i najrozsądniejsze żywioły miało wpływ taki, że skłaniało je do dalekiej ustępliwości na rzecz radykalnych dążeń. Liberalizm polityczny leżał w tradycjach Rzeczypospolitej szlacheckiej; zakwitł on w Polsce XIX stulecia pod silnymi wpływami masonskimi; dopiero ruch narodowy, który się zaczął organizować na kilkanaście lat przed końcem stulecia, wyraźnie mu się przeciwstawił i poszedł z nim do walki. Była to wszakże walka ideowa, nie miała ona sposobności zamienić się w praktyczną, a stąd zasady ruchu narodowego niedość silnie zakorzeniły się w duszach szerszych jego zastępów. To też po odbudowaniu państwa polskiego obóz narodowy polski okazał się nietylko zbyt ustępliwym wobec liberalizmu politycznego, ale część jego ludzi sama się nim zaraziła.

Najfatalniejszą nazewnątrz Polski okolicznością było to, że w powojennej Europie istniały potężne czynniki, dążące do zniszczenia świeżo odbudowanego państwa polskiego, a przynajmniej do odebrania mu warunków istotnej niepodległości.

Niemcy, pomimo osłabienia przez klęskę wojenną i przez masonską rewolucję polityczną, uważały odzyskanie tego, co straciły na rzecz Polski, za jedno z najpilniejszych swoich zadań, miały zaś dość energii i środków dla rozwinięcia w tym kierunku żywej akcji.

Zydostwo międzynarodowe, osiłągnawszy po zakończeniu wojny tylko w części to, co sobie stawiało za cel w

sprawie polskiej, po zawarciu pokoju nie przestało nadal pracować dla tego celu. Prowadziło ono swoją robotę bezpośrednio na gruncie polskim; będąc zaś duszą akcji, mającej oddać losy świata w ręce Ameryki, Anglii i Niemiec, robiło wszystko, co było do zrobienia, ażeby przygotować powódzenie planu na wschód od Niemiec.

Tę robotę prowadzono również ze strony angielskiej, jeżeli nie całkiem oficjalnie, to jednak z niemalą energią. Nawiasem zauważymy, że po tem, co powiedziano wyżej o dezintegracji polityki zewnętrznej mocarstw, słowa „ze strony angielskiej”, niekoniecznie mają znaczyć: ze strony rządu angielskiego. Akcja angielska nazewnątrz, nawet akcja prowadzona przez urzędników i oficerów angielskich, niezawsze jest akcją rządu angielskiego. Zdarza się to zresztą i w innych państwach.

Do tych wrogów Polsce, czynników zewnętrznych trzeba dodać masonerję,

k którą pozornie opiekuje się jednakowo wszystkimi narodami, ale służy głównie interesom tych, które najmocniejszą w niej mają pozycję. Lekceważyła ona sobie swą pracę w Polsce, dopóki ta żyła w niewoli i była uważana za naród ginący. Z chwilą wszakże odbudowania naszego państwa, masonerja rzuciła się na Polskę i rozpoczęła w niej przyspieszony werbunek. Znalazła tu dużo wdzięcznego materiału w ludziach, którzy nazajutrz po odbudowaniu państwa pracowali myślą nad tem, któreby dojsz najszybciej do kariery w tem państwie. Propozycja zaś wstąpienia do loży była często jednoznaczna z propozycją objęcia tego czy innego stanowiska. W każdym zaś razie wstąpienie do organizacji, która była głównym zwycięzcą w wojnie światowej, otwierało przed człowiekiem ponętne widoki.

Wszystkie wrogi nam czynniki, które tu wyliczono, pracowały przeciw naszej przyszłości nietylko poza granicami Polski, ale i w samej Polsce.

ROMAN DMOWSKI.

Dziewiąty artykuł Romana Dmowskiego będzie zatytułowany:

„Chaos“.

Przyczynek do zagadnienia moralnego w naszym życiu publicznym

Z poważnej strony otrzymujemy następujące uwagi:

W niezwykle trafny sposób ujęty artykuł „Kurjera Poznańskiego” pt. „Nasze stanowisko” istotnie różnicę między kierunkiem narodowym a „sanacyjnym”. Ze szczególnie zadowoleniem przeczytałem ustępy o zagadnieniu moralnym w życiu publicznym. Nie ulega wątpliwości, że, choćby zatarły się różnice w poglądach na politykę zagraniczną, a nawet istniała zasadnicza zgodność w zapatrywaniu, że minęły czasy „demokracji” i rządów parlamentarnych XIX wieku, pozostaje to zagadnienie moralne, które „jest jedną z głównych przyczyn głębokiego między obozem narodowym, a sanacyjnym przedziału”.

Według opinii szerokiej mas zwolenników kierunku narodowego jest to zagadnienie nawet przyczyną główną, najważniejszą, najistotniejszą. Najlepsze bowiem jednostki, które nie dla interesu, zaszczytów i znaczenia, lecz z najczystszej umiłowania narodu i państwa pragną jego dobra i wielkości, noszą w swej duszy głęboko zakorzenione poczucie moralności i słuszności, nietylko jako samo hasło wszelkiej pracy publicznej, ale także jako jedynie pewną rękojmię jej powodzenia i trwałości. W tej prostocie swoich uczuć i poglądów nietylko nie chcą, ale nie mogą one uwierzyć w powodzenie i trwałość pracy, do której dopuszcza się tylko jeden, a usuwa od niej innych, i to często najdzielniejszych jednostek, przyczem kwalifikuje się według przynależności partyjnej, choćby to były miernoty lub ludzie, którzy jedynie z interesu idą z hałasem pod sztandarem obozu „sanacyjnego”.

Ważną instytucją traci nieraz kierownika, specjalnie do tego dobranego kwalifikacjami, zdolnościami i powagą moralną, a zatem człowieka wprost rzadkiego, a na jego miejsce przychodzi człowiek mały, człowiek kariery. W takich razach nie chodzi już tylko o osobistą krzywdę jednego, a niesłuszne wyniesienie drugiego, choć to zawsze jako rzecz niesłuszna wywołuje skutki rozkładcze i popiera karierowiczostwo, — ale zmiana taka przede wszystkim odbija się fatalnie na działalności samej instytucji.

Bo w miejsce człowieka szczególnej inicjatywy, pracy, charakteru, poczucia odpowiedzialności i powagi wchodzi człowiek miernych zdolności, bez odpowiednich kwalifikacji, bez autorytetu moralnego, który sam dużo zdziałać nie potrafi, a bojąc się narazić zardrosnym współpracownikom, zgadza się, nieraz niechętnie, na poczyny nieracjonalne, wnioski nieodpowiedzialne. Wtedy zaś wszystkie organy takiej instytucji spotyka ten sam los: dobór, usuwanie i ocena pracowników ze stanowiska partyjnego, przyczem naturalnie obejść się nie może bez czysto osobistych protekcji lub porachunków.

A w takim zamieszaniu i w takim prześcigananiu się w rzekomej lojalności wobec odnośnych czynników i w ustawicznej obawie ludzi o swój byt rzeczowość i dobro instytucji schodzą na plan

drugi, rozluźnia się wszelka dyscyplina i upadają wszelkie zasady racjonalnej gospodarki. Ile pracy i pieniędzy idzie wtedy na marne, ile strat materialnych, a ile — stokroć więcej — moralnych! Bo to — jak mówi wspomniany artykuł — „łamiemy charakter, a temsamem podkopuje zwartłość i siłę moralną narodu oraz odporność jego wobec niebezpieczeństw zewnętrznych”.

Mówię ogólnie o instytucjach i pracy publicznej, — resztę Czytelnik sam sobie dopowie.

Dodam, że tak liczne dziś już typy „handlarzy sztandaru” wywierają presję także na kulturalniejszych przedstawicieli obozu „sanacyjnego”, którzy nie mogą wystąpić jawnie przeciw ich wybrykom, obliczonym na zysk osobisty, pozostawiają im pierwsze skrzypce.

To też słusznie obóz narodowy tak silny nacisk kładzie na zagadnienie moralności w życiu publicznym. Szerokim masom ludności uświadomionej narodowo i państwowo, mniej chodzi o szczegółowe programy i hasła, które się zmieniają ze zmianą stanu rzeczy, szczególnie przy dzisiejszym tempie wypadków politycznych. Roztrząsanie zresztą tych szczegółowych kwestyj szerokie masy ludności chętnie pozostawiłyby kwalifikowanym do tego ludziom. Demagogia stronnictw radykalnych, żądająca, aby o wszystkich skomplikowanych problemach państwowych decydował sam „lud”, dawno już zbankrutowała, i ogół jej nie łaknie.

Ludność chce mieć natomiast gwarancję rzeczowych, właściwych ludzi na właściwym stanowisku, ludzi, kierujących się wyłącznie dobrem sprawy publicznej, dobrem spraw im powierzonych. Ludność pragnie gorąco, moc wierzyć w dążenie do najlepszego, i chce wiedzieć, czego się trzymać.

To jest przekonanie, nie nabyte z agitacji, lecz zakorzenione wewnątrz, pochodzące z samej kultury duchowej społeczeństwa. Kto to przekonanie w duszy zbiorowej społeczeństwa osłabia czy podkopuje, — osłabia i podkopuje moralne podstawy naszego bytu państwowego.

Z innej strony piszą nam jeszcze, co następuje:

„Kurjer Poznański” poruszył zagadnienie moralne w odniesieniu bezpośrednio do życia publicznego. Na uwagi „Kurjera” musi się pisać każdy bezstronny i troską o przyszłość naszą bieżącą obywatel kraju. Przekonany jestem, że i między „sanatorami” nie brak ludzi, którzy, przy drzwiach zamkniętych, gdy nikt nie słyszy i nikt nie podłyszy, temu, co „Kurjer” napisał, przyznają słuszność. Ale chciałbym zwrócić jeszcze uwagę na oddziaływanie zagadnienia moralnego w życiu publicznym na atmosferę moralną społeczeństwa w ogóle, szczególnie młodzieży.

Bo czyż nie dzieją się rzeczy, które na najgorszą pokusę, na najcięższą walkę wewnętrzną, na walkę o ostatek czy załamanie się charakteru narażają już dzieci nasze? Chłopiec czy dziewczę staje już wobec konfliktu sumienia, staje wobec pytania, czy wierzyć nadal te-

mu, co weń wpoił dom rodzicielski, czy też uznać to za nieprawdę, a co gorzej, czy pozostać wiernym sobie samemu, czy też z oportunistą, dla kariery zaprzeć się siebie samego.

To są rzeczy straszne, bo, jeżeli młode pokolenie nie miałoby się kierować idealizmem, szczerem przekonaniem, jakiegokolwiek ono było, — jeżeli motywem działania młodego pokolenia stałby się miał oportunistyczny, utilitarny, karierowiczostwo, to naprawdę smutna byłaby przyszłość Polski. Naród i państwo nie miałyby nic z takich wypaczonych, spróchniałych charakterów.

A marny charakter w życiu publicznym — nic nie wart i w życiu prywatnym. Na czem budowałoby się zasady wierzenia, religiję w duszy młodego pokolenia?

Skoro wspomniałem o religii, jedna jeszcze uwaga. Tak nieraz czytamy i słyszymy, że u nas „wszystko w porządku”. Może nie umiem myśleć dość „nowocześnie”, dość „postępowo”, ale nie mogę się pogodzić z niezwykłym w Polsce liberalizmem w stosunku do sekt religijnych, których wpływ szerzy się niebezpiecznie i powoduje spustoszenie w duszy setek tysięcy Polaków i Polek.

Nie umiem liberalizmu wobec sekt pogodzić z tak ostrem postępowaniem wobec przeciwników politycznych, ale nie chciałbym tu wkroczać w dziedzinę polityczną. W każdym razie duży wzrost sekciarstwa w Polsce, to jedna z najbardziej palących kwestyj, nad którą nie można przejść do porządku takim czy innym frazesem pseudoliberalnym i od której nie można się odwrócić. Przeciwnie, to bardzo ważna strona zagadnienia moralnego w społeczeństwie polskim, do której ustosunkować trzeba się z odwagą, choćby to miało być źle widziane.

Tego jeszcze nie było

Polska Katolicka Agencja Prasowa donosi o następującym niesłychanym wypadku:

Duchowni prawosławni, nie pomni na wyraźne przepisy prawa i kilkakrotne orzeczenia Sądu Najwyższego, stwierdzające nadużycia i bezprawie konsystorzów prawosławnych przy udzielaniu rozwodów katolikom, rozpoczęli już na własną rękę, pomijając konsystorzów prawosławnych, udzielać rozwodów małżeństwom katolickim. Jedną z pań katolicka i mężatka, której małżeństwo zostało zawarte w kościele katolickim, otrzymała od proboszcza prawosławnego z Brześcia nad Bugiem pismo, którego treść podajemy dosłownie z opuszczeniem nazwisk stron i adresu:

Wezwanie

W. P. A. . . . T. . . . zamieszkała w Warszawie, ul. N. . . . wzywa się do kancelarii proboszcza cerkwi św. Mikołaja w Brześciu n/B (zaulek Bracki nr. 2) na dzień 19 września 1933 roku o godzinie 17, w charakterze oskarżonej w sprawie o rozwód z mężem K. . . . T. . . .

Dnia 8 września 1933 r. M. Brześć n/B.
Ks. Mitrat K. Znosko.

Podaliśmy powyższy dokument, dodaje K. A. P., do wiadomości publicznej, mając nadzieję, że w tę sprawę wkroczą władze państwowe i prokurator. Niepodobna dłużej tolerować tej anarchii rozwodowej. Obecnie zaczynają już dawać rozwody zwykli popi, a kto wie, czy w przyszłości nie będą udzielać rozwodów djaki i psalom-szczyki.

Zmiany w ministerstwie oświaty

Minister Janusz Jędrzejewicz mianował p. Aleksandra Kawalkowskiego naczelnikiem wydziału polityki oświatowej w ministerstwie w. r. i o. p. z równoczesnym powierzeniem mu kierownictwa działu młodzieży akademickiej.

Stronnictwo Narodowe

KOŁO LAZARZ

Zebrań plenarne, z referatem p. red. A. Trelli, odbędzie się w środę, 20 b. m. o godz. 20 w sali „Kasyna Obywatelskiego” przy ul. Marsz. Focha.

O liczne i punktualne przybycie prosi Zarząd.

K T O

POPIERA PRZEMYSŁ ZAGRANICZNY
ODBIERA CHLEB ROBOTNIKOM
POLSKIM!

Stolica ku czci zwycięzcy pod Wiedniem

Uroczystości w Warszawie z okazji 250-lecia świetnej wiktoryi polskiego oręża

Warszawa. (PAT.) Uroczystości związane z obchodem 250-lecia zwycięstwa oręża polskiego miały w stolicy przebieg podniosły. Na wszystkich domach powiewały flagi o barwach narodowych, a w oknach wystawowych widniały wizerunki króla Jana Sobieskiego.

O godz. 8 nastąpiło rozstawienie wojskowych posterunków honorowych przy pomniku króla Jana Sobieskiego i przy sarkofagu z sercem Sobieskiego w kościele OO. Kapucynów przy ulicy Miodowej. O godz. 9 rano przed tym kościołem poczeli się zbierać członkowie komitetu obchodu, delegacje oddziałów wojskowych garnizonu stołecznego, przedstawiciele różnych organizacji i in. Równocześnie w nawie głównej gromadzili się reprezentanci władz i niebawem przybył Pan Prezydent Rzeczypospolitej w otoczeniu członków domu cywilnego oraz wojskowego. Następnie rozpoczęła się pontyfikalna msza św., celebrowana przez ks. kardynała Kakowskiego w asyście licznego duchowieństwa, a okolicznościowe kazanie wygłosił ks. bisk. Gawlina.

Po kazaniu odśpiewano „Boże coś Polskę”, poczem Pan Prezydent R. P. w towarzystwie członków rządu, duchowieństwa, przedstawicieli wojskowości, członków poselstwa austriackie-

go i świty udał się do kaplicy kościelnej, gdzie na sarkofagu, w którym mieści się serce króla Jana Sobieskiego złożył wieniec z liści laurowych przepasany wstęgami o barwach narodowych z napisem: „Zwycięzcy pod Wiedniem — Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej”.

Po mszy św. członkowie komitetu obchodu, kompanja honorowa 21 p. p. z orkiestrą oraz delegacje wojskowe udały się na Krakowskie Przedmieście do figury Matki Boskiej Zwycięskiej, gdzie przy dźwiękach „Boże coś Polskę” nastąpiło złożenie wienca przez delegację komitetu obchodu. Tymczasem uformował się wielki pochód organizacji, biorących udział w uroczystości. Poszczególne grupy pochodu poprzedzane kompanją honorową wojska i wspaniałe prezentującą się grupą historyczną przedelfowały ulicami miasta, kierując się pod pomnik Sobieskiego. O godz. 10,45 czoło tego pochodu zatrzymało się przed pomnikiem. Kompanja honorowa wojska oraz delegacje ustawiły się wzdłuż ul. Agrikoli, a przedstawiciele komitetu obchodu złożyli piękny wieniec przy dźwiękach hymnu narodowego.

Po tej uroczystości odbyła się defilada, w której wzięły udział liczne delegacje szkół, organizacji i stowarzyszeń.

Sledztwo w sprawie podpalenia Reichstagu

Londyn. (PAT.) W trzecim dniu śledztwa międzynarodowej komisji prawników, na początku zeznawał pewien niemiecki dziennikarz z Berlina, który nie ujawnił swego nazwiska, podając jako powód, że nie chce narazić swą rodzinę, mieszkającą w Niemczech, na przesładowania ze strony rządu niemieckiego. Zeznawał on na temat znajomości swojej z konfidentem kpt. Röhma, dr. Bellem, zabitym w pierwszych dniach kwietnia w Kufsteinie. Bell pokazał wypisaną na blankiecie listę kilkunastu osób, z którymi kpt. Röhma utrzymywał anormalne stosunki. Świadek pamięta nazwisko van der Luebbe, które zapamiętał zwłaszcza ze względu na niezwykle imię Marinus oraz na dopisek: „Holandia”, określający cudzoziemskie pochodzenie danej osoby. — Następny świadek, sprawozdawca parlamentarny „Vossische Ztg.” i całej służby informacyjnej Ullsteina Philips-

born zeznaje na temat swego kontaktu z posłami Reichstagu m. in. z Torglerem oraz na temat swej znajomości stosunków parlamentarnych i prasowych. O ile chodzi o kontakt z czynnikami oficjalnymi. Philipsborn oświadczył, że w dn. 25 lutego miał w rękach dokument, który poufnie kursował wśród osób zaufanych, a w którym ujawnione były plany narodowych socjalistów nocy przedwyborczej z 5 na 6 marca. Na podstawie swego kontaktu osobistego z Torglerem Philipsborn kategorycznie zaprzecza możliwości, jakoby Torgler mógł być podpalaczem Reichstagu.

Komunistyczny pos. Koenen, zeznający przy drzwiach zamkniętych opowiada o ostatnich kilku godzinach spędzonych z Torglerem bezpośrednio przed pożarem Reichstagu, w czasie tego pożaru i po nim. Stwierdza, że Torgler nie opuszczał go w tym czasie i nie mógł tem samem podpalić gmachu.

Budowa nowych statków handlowych

Dwa transportowce będą ukończone za jakieś 3 tygodnie — Polskie olbrzymie morskie

Gdynia. (Tel. wł.) W niedzielę, nacelnik Rostkowski z wydz. żegluga-wego dep. morskiego, żegnając „Dar Pomorza” w imieniu min. przemysłu i handlu, podał szereg ciekawych danych w sprawie jednostek, które powiększyć mają polską flotę handlową. W ciągu najbliższych 2 do 3 tygodni dane będą dyspozycje co do budowy dwóch nowych transportowców, a jeszcze tej jesieni rozpoczęta zostanie budowa dwóch „transatlantyków”, z których każdy ma być dwukrotnie większy od „Kościszki”.

Oczywiście tempo budowy nowych polskich statków transatlantycznych bę-

dzie zależne od wysokości funduszy, którymi może dysponować min. przem. i handlu.

Słyszysz się, że nie będą one kursowały do Ameryki szlakiem północnym przez Kopenhagę i koło brzegów Szkocji, lecz przez kanał La Manche i Cherbouurg. Zmiana trasy będzie miała na celu stworzenie z jednej strony szybkiej i regularnej komunikacji morskiej pomiędzy Polską i Francją, a z drugiej służący ma tym Polakom amerykańskim, którzy w drodze do „starego kraju” pragną zatrzymać się w Paryżu. S. B.

Realizacja hasła „drang nach Osten”

Berlin. (PAT.) W Opolu odbył się wczoraj zjazd pogranicznej młodzieży Landbundu, na którym przewodniczący Meinberg wygłosił przemówienie na temat kolonizacji wschodu.

„Stan chłopski został zagrożony — mówił przewodniczący — przez inwazję obcego mu duchem prawa rzymskiego i kapitalistycznego systemu myślenia. Dlatego też jednym z pierwszych posunięć ministra rolnictwa Darre było wprowadzenie nowej ustawy o dziedziczeniu zagrod chłopskich,

zakazującej sprzedaży gruntów w myśl zasad prawa germańskiego. W ten sposób zostanie położony kres emigracji chłopskiej ze wschodu na zachód, jaka była w ciągu ostatnich 10 lat, co groziło ogołoceniem niemieckiego wschodu.”

W zakończeniu mówca podkreślił, że akcja kolonizacyjna zapewni utrzymanie się na roli i pozwoli również skierować na wschód nadwyżkę przyrostu ludności chłopskiej na zachodzie.

Przed konsystorzem papieskim

Miasto Watykańskie (KAP) Ojciec św. wyznaczył na dzień 17 października termin konsystorza tajnego. W związku z tem zgodnie z postanowieniami prawa kanonicznego mają

być poczynione ostatnie przygotowania do kanonizacji błog. Bernadetty Soubirous i błog. Thouret. Sama uroczystość kanonizacji odbędzie się albo w dniu 8 grudnia r. b., albo 1 stycznia roku przyszłego.

W listopadzie a więc jeszcze przed aktem kanonizacji ma odbyć się również konsystorz publiczny, na który

zaproszeni zostaną wszyscy arcybiskupi i biskupi, mieszkający w promieniu stu mil od Rzymu. W sprawie nominacji nowych kardynałów, o czem pisała już prasa, nie należy się tego spodziewać narazie.

Wyjazd min. Becka

Warszawa. (Tel. wł.) Minister spraw zagranicznych, pik. Beck, powrócił z Zaleszczyk i 20 bm. wyjeżdża do Genewy jako przewodniczący delegacji polskiej na sesję rady i zgromadzenia Ligi Narodów. Min. Beck ma pozostać w Genewie dwa tygodnie, ale pobyt jego może się przedłużyć w związku z rozpoczynającą się dnia 16 października trzecią sesją konferencji rozbrojeniowej.

Ochrona lokatorów

Warszawa. (Tel. wł.) Według obiegających tu wieści, zamierza rząd wydać w najbliższym czasie nowe przepisy, mające na celu rozszerzenie ochrony lokatorów. Przyczyniło się do tego obecne położenie, jakie wytworzyło się na terenie kraju, wskutek coraz częściej powtarzających się eksmisyj lokatorów.

Nowe przepisy mają zawierać ograniczenie egzekucyj w stosunku do lokatorów, którzy wykażą dobrą wolę w płaceniu komornego i złożą w sądzie oświadczenie, że spłaca zaległe komorne w ratach, bieżące zaś komorne będą spłacać normalnie.

Przepisy mają się ukazać już w najbliższym czasie.

Powrót gen. Zaruskiego

Gdynia. (Tel. wł.) W sobotę wrócił z Oslo, na statku „Robur V”, gen. Zaruski, który jeździł do stolicy Norwegii w sprawie nabycia około ośmiu jachtów dla polskich organizacji żeglarskich i osób prywatnych.

Gen. Zaruski przywiózł z Oslo oferty na pełnomorskie jachty różnej wielkości w cenie od 4000 do 6000 koron norweskich. Jachty te mają od 80 do 120 metrów kwadrat żagli. Po dojeździe do skutku transakcyj jachty zostaną sprowadzone do Gdyni na wiosnę roku przyszłego. S. B.

Przeciw zwłaniu katedr

Warszawa. (Tel. wł.) W sobotę wysłane zostały do min oświaty pisma z odpowiedzią na zapytanie ministerstwa w sprawie projektu likwidacji szeregu katedr na wyższych uczelniach w Warszawie. 7 rad wydziałowych na uniwersytecie uchwalilo opinię negatywną w stosunku do projektu zmniejszenia liczby wykładowczych.

Skazanie szplega

Lwów. (PAT.) Toczyła się we Lwowie rozprawa przeciwko G. Medikowi, rolnikowi, zamieszkałemu w Kijowie, oskarżonemu o szpiegostwo na rzecz jednego z państw ościennych. Trybunał doraźny wydał wyrok skazujący Medika na 15 lat ciężkiego więzienia oraz utratę praw obywatelskich.

Żywcem zasypani

Paryż. (PAT.) Z Montpellier donoszą, że w kopalni Graissessac zasypanych zostało trzech górników, z których dwóch zmarło. Jedną z ofiar katastrofy jest Polak, 18-letni Jan Wroński, którego w groźnym stanie przewieziono do szpitala.

Katastrofa lotnicza

Berlin. (PAT.) Na lotnisku w Plauen spadł szybowiec, ulegając zupełnemu zniszczeniu. Pilot zginął na miejscu. Aparat, który dopiero od kilku minut znajdował się w powietrzu, spadł na ziemię podczas wirażu.

Gwałtowny huragan

Norfolk (Wirginia). (PAT.) Huragan, szalejący na południowych wybrzeżach Stanów Zjedn., wyrządził olbrzymie szkody. 4 osoby utraciły życie.

Żydowskie „interesy”

Berlin. (PAT.) Osadzeni w obozie koncentracyjnym b. dyrektorowie rozgłośni berlińskiej: Magnus, Flesch i Braun, przewiezieni zostali do więzienia śledczego w Berlinie. Wszyscy są oskarżeni o dokonanie sprzeniewierzeń łącznie z b. dyrektorem rozgłośni berlińskiej prof. Knöpfke, który, jak

wiadomo, popełnił ostatnio samobójstwo. Aresztowano również 3 byłych dyrektorów rozgłośni śląskiej.

SPORT

Lekka atletyka

Heljasz i Kostrzewski wyjeżdżają w piątek na zaproszenie związku szwedzkiego na międzynarodowe zawody do Goeteborgu, które odbędą się w niedzielę nadchodzącą. Heljasz startuje w kuli i dysku, a Kostrzewski w biegu na 400 m przez płotki.

Pływanie

Zamknięcie sezonu Pozn. Tow. Pływackiego, odbyło się w niedzielę na pływalni własnej. Do zebranych przemówił tymczasowy prezes p. Sroczyński, a flagę opuszczył jeden z najstarszych członków P. T. P. p. Fortuniak. Nagrody za sezon ubiegły rozdzielił zawodnikom wiceprezes Lisiewski.

Łitka nożna

„Liga” poznańska pokonała w niedzielę w Bydgoszczy wicemistrza pomorskiego 4:1 (2:0). Bramki strzelili Kunz dwie, Nowicki i jedna samobójcza. Honorową bramkę dla gospodarzy uzyskał Czaprak.

Przewidywania pogody na wtorek: W nocy chłodno, w ciągu dnia ciepło, zmienne zachmurzenie, bez znaczących opadów.

Kurs dolara. Dziś rano notowano kurs dolara w obrotach nieoficjalnych w Warszawie 6,02 do 6,03 zł, w Gdańsku na Warszawę 6,03 zł.

Kurs marki niem. i guld. gd. Bank Polski, oddział w Poznaniu, płacił dziś za 100 mk niem w dewizach 212,75 zł, gotówka 206,50 zł, za 100 guld. gd. w dewizach 173,16 do 173,42 zł, gotówka 172,82 zł.

POZNAŃSKA GIEŁDA PIENIĘŻNA

Poznań, 18.9.1933 r.

Tendencja dzisiejszego zebrań giełdowego była utrzymana.

Z pożyczek państwowych płacono za 5% poź konwers. 50%, za 4% premj dol. 48% i za 3% poź bud. 33%.

Z pożyczek komunalnych obracano 8% oblig. m. Poznania z r. 1927 po 92.—.

Z papierów lokacyjnych P. Z. K. pozostały 4% listy dol. stare bez obrotu, natomiast poszukiwano 4% listy dol. amort. po 42.—, natomiast 4% listy żytnie po 5,55 bez oddawców 4% listy zast. konwert. ofiarowano po 38.—.

Z akcji bankowych poszukiwano Bank Polski po 81.— bez oddawców.

Cedula Urzędowa Giełdy Poznańskiej.

Papiery procentowe:

(Kurs w procentach nominalu)

5% pożyczka konwersyjna 50%
4% listy dolar. w złocie amort. P. Z. K. 42% P.
4% listy zastawne konw. ostepl. P. Z. K. 38% O.

(Kurs w złotych)

4% poź premj. dol., serja III 48% +
3% pożyczka budowl., serja I 38% P

Tendencja utrzymana.

Urzędowa cedula Giełdy Zbożowej i Towarowej w Poznaniu

Poznań, 18.9.1933 r.

Warunki: Handel hurtowy parrytel Poznań, ładunki wagonowo, dostawa bieżąca za 100 kg.:

Standardy: 1. żyto 727 g/l. 2. pszenica 758 g/l. 3. owies 500 g/l.

Ceny transakcyjne
Żyto 60 tonn par. Poznań 14,75
Jęczmień przem. 15 t. par. Poznań 15,00

Ceny orientacyjne

Żyto 460 tonn na odmiennych warunkach 14,50—14,75

Usposobienie spokojne 19,50—20,00

Pszenica 16,00—17,00

Usposobienie spokojne 14,00—14,50

Jęczmień 695—705 g/l. 13,00—14,00

Jęczmień 675—685 g/l. 13,00—14,00

Usposobienie spokojne 13,00—13,25

Owies 22,25—22,50

Usposobienie spokojne 33,00—35,00

Maka pszenna 65% wł work. 8,50—9,00

Usposobienie spokojne 8,50—9,00

Otręby pszenne (grube) 9,50—10,00

Rzepak zimowy 35,00—36,00

Rzepak zimowy 39,00—40,00

Groczyca 39,00—41,00

Groch Viktoria 18,00—22,00

Groch Folgera 21,00—24,00

Ziemniaki fabr. za kilo % 11

Mak niebieski 59,00—64,00

Ogólne usposobienie spokojne.

Transakcje na odmiennych warunkach: jęczmień 15 tonn. otrąb pszennych 5 tonn. otrąb pszennych grubych 15 tonn. ziemniaków fabrycznych 60 tonn.

Przebudowa Austrii

Niedawne uroczystości katolickie z okazji 250-tej rocznicy uratowania Wiednia przed Turkami zwróciły znowu uwagę na położenie Austrii, zwłaszcza że olbrzymim manifestacjom, jakie odbywały się nad Dunajem, nadano wybitne piętno polityczne. Obecny rząd austriacki, przeciwstawiający się stanowczo propagandzie hitlerowskiej i działalności, zmierzającej do włączenia Austrii do „Trzeciej Rzeszy”, znalazł się nietylko pod osłoną wielkich mocarstw, ale poszukiwał przede wszystkim oparcia ideowego w katolicyzmie. Austrija przeciwstawia się propagandzie hitlerowskiej jako państwo katolickie. W przemówieniach, wygłoszonych we Wiedniu, wyraźnie wysunięto tezę, że Austrija znajduje rację bytu jako państwo niezależne w tym, że jest krajem katolickim, skąd ma promieniować katolicyzm na wszystkie państwa sąsiednie. W niektórych pismach wyrażono nawet opinię, że Austrija stanie się po Watykanie drugim ośrodkiem katolicyzmu w Europie. Zarówno oświadczenia premiera Austrii Miklasa, jak i kanclerza Dollfussa wyraźnie wskazywały, że kierownicy polityki austriackiej w ten właśnie sposób pragną przysporzyć małej republice naddunajskiej blasku, któryby był zdolny stanowić przeciwwagę pogańskim częściowo sugestiom, idącym z Berlina i Monachium.

Ale manifestacje wiedeńskie dały powód do oświadczeń natury ściśle politycznej. Szczególnie przemówienie kanclerza Dollfussa na masowym zebraniu „frontu patriotycznego” na Praterze zawierało program reform konstytucyjnych, jakie zamierza wprowadzić w życie rząd austriacki.

Kanclerz Dollfuss stanął zatem na gruncie ustroju korporacyjnego, wypowiedział się przeciwko parlamentaryzmowi, jaki funkcjonował dotychczas w Austrii. Oświadczył, że rząd austriacki walczy jednocześnie z frontem hitlerowskim i z frontem marksistowskim i wzywał dlatego wszystkich Austriaków, aby dopomogli mu w dziele odbudowy.

„Czas systemu kapitalistycznego — mówił kanclerz Dollfuss — czasy ekonomii liberalnej są skończone. Czasy marksizmu i materjalistycznego kierownictwa ludzi również się skończyły. Miał także okres rządów stronnictw. Odrzucamy wszelkie ujednolicenie i terroryzm. Chcemy budować

państwo na podstawie społeczno-chrześcijańskiej i niemieckiej, na podstawie korporacyjnej i pod kierownictwem energicznego autorytetu. Autorytet nie oznacza despotyzmu, lecz organizację państwa pod kierownictwem szefów, pełnych poświęcenia. Tak, jak w czasie wojny byliśmy gotowi spełnić wszystko dla ojczyzny, bez fałszywego bohaterstwa, tak i obecnie chcemy, zwłaszcza my ludzie z pokolenia, które robiło wojnę, spełnić nasz obowiązek na czele państwa austriackiego. Naszym przyszłym zadaniem będzie konstytucyjna odbudowa kraju, utworzenie nowej reprezentacji narodowej, rozwój tego, co łączy państwo oraz klasy pracujące i wytwarzające. Trzeba będzie dać pracę tym, którzy jej zapagną, a to da się osiągnąć jedynie na nowych zupełnie podstawach.”

Oświadczenie kanclerza Dollfussa zrozumiano jako zamiar przeistoczenia Austrii na państwo faszystowskie, oparte na zasadach korporacyjnych. — Prasa dostrzegła w tem objaw coraz silniejszego wpływu, jaki na Austrię wywierają Włochy. Dążenia ustrojowe kanclerza Dollfussa skrytykowały się podobno w czasie jego ostatniej rozmowy z Mussolinim. Świadczą one wszakże, że Austrija wkroczyła pod ideową osłonę Kościoła na tor przebudowy ustroju w kierunku autorytarnym, w celu zabezpieczenia się przed wszelkimi przejawami rewolucyjnymi. Prasa włoska wita oświadczenie kanclerza Dollfussa z największym zadowoleniem, widząc w niem nowy objaw „faszyzowania się” Europy i stopniowego porzucania przez państwa europejskie dawnych systemów politycznych, opartych na wzorach francuskich, na korzyść zasad ustrojowych, które we Włoszech zapoczątkował Mussolini.

Niebywały sukces.

Ostatnio ukazały się na rynku gilzy „Prima Aida” w bardzo ładnym opakowaniu po 150 sztuk za 40 gr. Gilzy te są gatunkowo nadzwyczajne, a przytem bardzo tanie. Nic więc dziwnego, że gilzy „Prima Aida” po 150 szt. pozyskały już w krótkim czasie ogólną wziętość w całym kraju.

Pg 4524/7229

Bez wytchnienia

(Od własnego korespondenta „Kurjera Poznańskiego”).

Berlin, 15 września.

Propaganda, propaganda, propaganda! Minister Goebbels zapowiedział w tych dniach nową falę zebrań i przemówień w całym kraju. Prasa przepełniona jest sprawozdaniami z czynności rządu, podawanymi efektownie pod sensacyjnymi nagłówkami. Każde ważniejsze wydarzenie ubierane jest w rami uroczyste, dokonuje się przy dźwięku orkiestr S. A., staje się powodem parad i przemarszów, nie mówiąc już o przemówieniach i wystąpieniach przywódców ruchu, korzystających ze sposobności, ażeby się pokazać ludowi i wpoić mu dalszą dawkę ideologii hitlerowskiej. Hasłem jest ciągły, bezpośredni i żywy kontakt z narodem.

Są ludzie, którzy patrzą na to wszystko ze zdumieniem i sceptycyzmem, przewidując, że wszystko to znudzi się wkrótce szerokim masom, i że zacznie w nich wywoływać skutek wprost przeciwny od zamierzonego. Czy mają rację?

Zdaje mi się, że nie. Prawdą jest, że to są rzeczy męczące. Ale być może, że właśnie o to chodzi. Tajemnicą propagandy wśród szerokich rzesz jest właśnie to głównie, żeby nie dopuścić do nich wpływów innych, niż te, które się dla nich przewiduje. Można to osiągnąć w dwojaki sposób, a mianowicie z jednej strony odcinając możliwość dopływu do nich idei wrógich, co w Niemczech osiągnięto dzisiaj w pełni, a z drugiej strony wypełniając powstałą stąd próżnię zorganizowaniem ciągłego zajęcia, dla myśli i wyobraźni tych mas. Obydwie metody się uzupełniają i tworzą dopiero całość. Wyobraźnia ciągle zajmowana i nawet zmęczona zamknięta jest dla dopływu skądinąd, a przede wszystkim nie odczuwa głodu wrażeń, co mogłoby prowadzić do niebezpiecznych poszukiwań. Pozatem nie można tych rzeczy osądzać z punktu widzenia prerafinowanego inteligenta i intelektualisty. Umysł mas jest w istocie prymitywny, a pozatem łaknie on przede wszystkim

widowiska jako najłatwiej strawnego pokarmu. To, co dla inteligenta jest powtórką, która go może nużyć, co dla niego jest widowiskiem nie nowym i zbyt prostolinijnym, to dla mas może być zawsze jeszcze rzeczą interesującą.

W każdym razie stosunek obecnych władców Niemiec do mas spoczywa na zupełnie innych podstawach, niż dotychczasowe. Inna jest zupełnie metoda, inne przesłanki. Polityka dzieje się nie w gabinetach, ale dzieje się w szerokich masach. Mają one według planu Goebbelsa przeżywać wszystko, mają odczuwać prąd życia politycznego, oczywiście w tej formie, w której przeżywać go mogą i potrafią. W ten sposób rządy obecne chcą uniknąć rozdzielenia między przywództwem i masami, pragną uniknąć niebezpieczeństwa, żeby kiedykolwiek miały im się stać obce, w tem przekonaniu, że tylko w oparciu o szerokie rzesze narodu zdołają dokonać zamierzonego dzieła. Jest rzeczą interesującą, jak kapitalnie godzą one tę zasadę z zasadą bezwzględnej hierarchii i rozkazu. Z jednej strony hasło bezwzględnej przywództwa i autorytetu, z drugiej jak największe zbliżenie do mas i wciągnięcie ich w przeżywanie tego, co kierownictwo im rozkazuje i przeprowadza, wciągnięcie większe, niż za najbardziej demokratycznych czasów. Ale jest rzeczą pewną, że właśnie połączenie tych dwóch zasad umożliwia tak energiczne i autorytatywne rządy. Nie trzeba myśleć, że to jest tylko mania parady i wieców w Niemczech. To, co się dzieje jest bardzo dokładnie obmyślaną metodą.

Oczywiście zdarzają się tu czasem przesady, zwłaszcza w propagandzie prasowej. Niedawno można było czytać na pierwszej stronie „Völkischer Beobachter” (z dnia 6 bm.) wielki tytuł: „Duży przyrost urodzin w Württembergu, poważne skutki gospodarczych zarządzeń rządu”. Z artykułu czytelnik dowiadywał się między in-

nemi, że zamiar rządu narodowo-socjalistycznego w Württembergu już się urzeczywistnia, a mianowicie podniesienie cyfry urodzin. Drugi kwartał roku bieżącego wykazał bowiem według pisma nadzwyczaj wysoką nadwyżkę urodzin. Nie dosyć na tem, ku wielkiej radości autora artykułu przeważają niemowlęta płci męskiej.

Długo się zastanawiałem nad tem, jakim to się stało sposobem. Hitler objął przecież władzę w końcu stycznia rb. Czyżby więc zarządzenia rządu naprawdę skróciły normalny czas dziewięciu miesięcy na pięć? A może napięcie energii jest tak duże, że wszystko idzie w trybie przyspieszonym? Najlepsza była uwaga dwóch szturmowców, którą przypadkiem posłyszałem niedaleko kiosku z gazetami. Uderzyła ich najwidoczniej również ta wiadomość, i jeden powiedział do drugiego w zabawnym dialekcie berlińskim, którego w tłumaczeniu niestety oddać nie można: Wyprzedzili nas w Württembergu szelmy, niema co, dzielne chlupy. A może oni pracowali już dawniej na zapas („haben vorgearbeitet?”)

Odezwał się humor berliński, który jakoś znikł z widowni politycznej. Nie wiem, czy programowy heroizm nie godzi się z humorem, dość, że karykatura i satyra polityczna umarła w Berlinie zupełnie. Rzec inna, że krąży wielka ilość dowcipów, niejednokrotnie doskonałych, ale opowiada się je raczej w mniejszych gronach i niezbyt głośno. Bodaj że niefortunny artykuł „Völkischer Beobachter” dostarczył dowcipniściom sporo tematu. Jednak dowcip dowcipem, a ocena istoty tej propagandy swoją drogą. Byłoby błędem z powodu takich lapsusów zabawnych — o ile minister propagandy dr. Goebbels go zauważył, musiał się chyba sam uśmieć — nie zauważyć w niej przemyślanej metody.

JERZY DROBNIK.

Żydzi a Niemcy i Polska

Żydowski „Moment” rozpoczął drukować odpowiedzi „gospodarczych przywódców o haniebnym umowie”, czyli o „umowie kompensacyjnej między sjonistami a rządem Hitlera”. Wywiad objął dotąd posła Wiślickiego oraz Chaima Rasnera, prezesa żydowskiego związku rzemieślników. Drugi z tych wywiadów tu zreferujemy.

W Polsce — pisze „Moment” — budzi się prąd zwierzchnictwa narodowego wśród ludności rdzennej, a więc prąd skierowany przeciw Żydom:

„My Żydzi, zamieszkali w Polsce na pograniczu z Niemcami, czujemy trujące gazy, płynące z Gdańska i ze Śląska Górnego. Również polski „hitleryzm” podnosi głowę. Młodzież endecka nie śpi...”

„Licząc się poważnie z niebezpieczeństwem — pisze dalej „Moment” — rząd polski przedsięwzię wszystkie niezbędne środki, aby rodzimy „hitleryzm” zdusić. Ale właśnie w Polsce nie jest to łatwo przeprowadzić: za blisko jest niemiecka granica i za silny wpływ ideologii Hitlera na ludność polską, zamieszkałą w zachodniej części kraju...”

Występując przeciwko temu prądowi wśród ludności polskiej myśłano, że Żydzi są szczerymi przeciwnikami Hitlera. Tymczasem delegat rządu polskiego, po powrocie z kongresu sjonistycznego, oświadczył przedstawicielowi żydowskiemu:

„Jesteśmy zmuszeni trzymać w pogotowiu dziesiątki tysięcy policjantów i żandarmów, aby zdusić ruch „hitlerowski” w Polsce, a żydowska organizacja światowa uznaje za możliwe wyciągać rękę do clemięźniceli narodu żydowskiego, siedzieć z nimi przy jednym stole.”

Ten zarzut, zdaniem Rasnera, jest słuszny: „Co możemy odpowiedzieć my, Żydzi, na te słuszne, uczciwe słowa? Na to winno dać odpowiedź żydostwo światowe...”

Jaką odpowiedź dało żydostwo światowe na kongresie sjonistycznym, już wiemy. Żydzi nie dopisali. Nie pomogły dowody sympatii ze strony polskiej. Żydzi poszli swoją drogą: wybrali pomarańcze.

POPIERAJCIE TANIE KUCHNIE BO ONE KARMIA WSZYSTKICH GŁODNYCH!

Właściwymi środkami do pielęgnowania jamy ustnej są:

PULSA eliksir, pasta i mydło do zębów.

Uwolnienie w procesie politycznym

„Gazeta Warszawska” donosi z Kielc, co następuje:

W końcu grudnia ub. r. dokonano w Kielcach licznych aresztowań wśród członków koła Młodych Stronnictwa Narodowego. Aresztowaniom towarzyszyły rewizje w mieszkaniach prywatnych oraz w lokalu Stron. Narodowego, przy placu Wolności 3. Aresztowanych z b. posem Przybylskim, studentem T. Dworakiem i apl. adw. J. Sulimirskim na czele, przekazała policja sędziemu śledczemu, który wobec dwóch pierwszych zastosował kaucję po 1 000 zł od każdego, a do czasu jej złożenia — areszt śledczy.

Tutejsza prasa „sanacyjna”, a z nią żydowska, rozpisywała się o „szturmówkach endeckich”, o znalezionych jakoby „workach lasek, palek i kamieni”. Wiadomości te puściła następnie w świat agencja żydowska (ZAT.)

Po dziewięciu miesiącach, w dniu 13 bm., przed tutejszym sądem okręgowym stanęli red. Henryk Przybylski, Tadeusz Dworak, student, Jerzy Sulimirski, apl. adw., Juljus Mierzejewski, student, Zygmunt Krąż, kamasznik, Kazimierz Zaród, student, Adam Kozłowski, student, Zygmunt Borzecki, zecer, Stanisław Bucki, urzędnik i Tadeusz Mierzejewski — oskarżeni z art. 164 cz. I i II k. k., o rzekome przygotowywanie wystąpień przeciwżydowskich.

Proces wzbudził w mieście tak wielkie zainteresowanie, że sala sądowa, poczekalnia i przyległe korytarze zatłoczone były publicznością, rekrutującą się ze wszystkich stanów. Przeważali ludzie młodzi. Oskarżonych bronili pp. adw. adw.: Borowski z Warszawy, St. Cichowski i Kubecki z Kielc, oraz St. Zdzitowiecki z Radomia. Świadców oskarżenia rekrutowali się wyłącznie z pośród funkcjonariuszów policji politycznej, czerpiących swe wiadomości ze źródeł „konfidenacyjnych”, świadkowie obrony — to przeważnie ludzie z wyższym wykształceniem i na poważnych stanowiskach społecznych. Przewód sądowy obfitował w szereg wesołych momentów, na sali w czasie zeznań niektórych wywiadówców wybuchały salwy śmiechu, tak, że przewodniczący sędzia musiał wesołość hamować. Tak np. jeden z wywiadówców, na pytanie obrońcy, po czym sądził, że ludzie wchodzący do lokalu Str. Nar., udają się na zbiórkę, celem urządzenia „pogromu”, odpowiedział: „byli przeważnie ubrani po sportowemu”...

Po długim przewodzie sądowym, który nie potwierdził zarzutów oskarżenia, po przemówieniu prokuratora i znakomitych przemówieniach obrońców, sąd ogłosił wyrok, uniewinniający wszystkich oskarżonych i obciążający kosztami postępowania sądowego, skarb państwa.

50-lecie

Karola Szymanowskiego

W dniu 21 b. m. przypada 50-lecie znakomitego kompozytora Karola Szymanowskiego. W związku z tem odbędzie się w czwartek staraniem Tow. Oratoryjnego w auli Państw. Konserwatorium Muzycznego wieczór poświęcony muzyce Szymanowskiego.

Proces brzeski

Warszawa. (Tel. wł.) Kancelaria Sądu Najwyższego wyznaczyła termin rozprawy kasacyjnej w procesie brzeskim na dzień 16 października.

Będzie to już druga rozprawa kasacyjna w procesie brzeskim. Jak wiadomo, wyrok w pierwszej instancji, zatwierdzony przez sąd apelacyjny, został zaskarżony do Sądu Najwyższego, który go uchylił. Druga rozprawa przed sądem apelacyjnym doprowadziła do ponownego zatwierdzenia wyroku pierwszej instancji.

Ten ostatni wyrok sądu apelacyjnego jest przedmiotem drugiej skargi kasacyjnej, której rozpatrzenie przez Sad Najwyższy nastąpi w dniu 16 października.

Codos i Rossi w Moskwie.

Moskwa. (PAT.) Lotnicy francuscy Codos i Rossi wylądowali na tujszym lotnisku.

DZIAŁ GOSPODARCZY

Ogólnopolski zjazd drogerzystów

Po obradach uczestnicy zwiedzili wystawę

W zrozumieniu doniosłego znaczenia wystawy „Przyroda — Zdrowie i Opieka Społeczna” dla zawodu drogistowskiego, w okresie trwania wystawy zwołano wszechpolski zjazd drogistowski do Poznania. Obrady toczyły się w ub. niedzielę w sali Domu Kupiectwa Polskiego przy licznych udziałach delegatów. Obrady zagościł serdecznym przemówieniem powitałm prezes Związku Drogerzystów Rzeczypospolitej Polskiej i członek honorowy tej organizacji, p. Wiktor Gładysz. Mówca przypomniał, że w dwa miesiące po wielkim zjeździe drogistowskim w Toruniu, zainicjowano zjazd w Poznaniu, by poznać wystawę i przypomnieć rezolucje niedawnego toruńskiego zjazdu.

Generalny sekretarz związkowy p. Ksawery Gadebusch w referacie o znaczeniu zawodu drogistowskiego przypomniał również owoce zjazdu drogistowskiego w Toruniu, na którym przyjęto m. in. rezolucje w sprawie składów jednolitych cen, znakowania wyrobów wytwórczości polskiej i w sprawie pracowni fotograficznych przy drogerjach; rezolucje te przesłano do ministerstwa przemysłu i handlu. Omawiając szereg spraw organizacyjnych i zawodowych, prosił referent zebranych o poparcie pism związkowych, jak „Przed obiektywem” i „Kwartalnik zielarski” i polecił życziwemu poparciu fundusz letniska im. Wiktora Gładysza, na który to cel wydano znaczki w cenie 50 groszy. Powszechne użycie znaczków przy wysyłaniu rachunków, faktur i t. p. przyczynić się może poważnie do zasilenia funduszu letniska.

Następny referat „O znaczeniu i rozwoju przemysłu perfumeryjno-kosmetycznego w Polsce”, wygłosił prokurent firmy Stempniewicz, p. Tadeusz Rogala. Mówca wskazał na wspaniały rozkwit przemysłu perfumeryjno-kosmetycznego ziem zachodnich od roku 1919. Od 1929 r. przemysł ten pod wpływem kryzysu przeszedł duże przeobrażenia. Obecnie już wprawdzie pod względem masy przerabia się te same, a nawet większe ilości surowców. Dotkliwie odczuwa ta gałąź rodzimego przemysłu snobizm pewnych sfer, poszukujących uporeczywie wcale

nielepszego towaru zagranicznego. Referent zakończył apelem, by zebrani szerzyli w kołach klienteli zdrowy patriotyzm gospodarczy i sami go przestrzegali.

W imieniu Izby Przemysłowo-Handlowej w Poznaniu, powitał zjazd p. dyr. Maciejewski, podkreślił życzliwą i harmonijną współpracę Zw. Drogerzystów z Izbą. W im. naczelnika szkół zawodowych przy Kuratorium Szkolnym p. dyr. Dybczyńskiego, przemawiał p. dyr. Ligocki, następnie przemawiali radca Izby Przem. Handl. w Warszawie p. Górski, dalej p. Dutkiewicz im. obwodu śląskiego Zw. Drog. i p. Stronczyński w im. Zw. Obrony Przemysłu Polskiego.

W dyskusji nad referatami przemawiali pp.: radca Stempniewicz, B. Machalla i Wartenberg z Ostrowa. Życzenia przestali m. in. decernent miejskiego wydziału zdrowia publicznego p. radca dr. St. Szulc i p. Br. Śniegocki. Jednocześnie przyjęto kilka rezolucyj.

W jednej z nich zjazd zwraca się do min. przem. i handlu i min. skarbu, wzgl. departamentu zdrowia z prośbą o przychylnie rozpatrzenie rezolucji toruńskich z dn. 9 lipca br. W drugiej rezolucji zjazd zwraca się z prośbą do min. przemysłu i handlu o wyjaśnienie odnośnym władzom, że pracownie fotochemiczne przy drogerjach, trudniące się pracami amatorskimi są integralną częścią tych drogerji, zajmujących się sprzedażą artykułów fotograficznych i że drogerzysta prowadzący taką pracownię, nie potrzebuje wykazywać się specjalnym uzdolnieniem jak fotograf zawodowy. Trzecia rezolucja zachęca do subskrybowania pożyczki narodowej.

Obrady zakończył przewodniczący zjazdu p. prezes Gładysz przykryciem na cześć Najjaśniejszej Rzeczypospolitej.

Po obradach uczestnicy zjazdu spotkali się na wspólnym obiedzie w sali werandowej Ogrodu Zoologicznego, podczas którego szereg przemówień rozpoczął p. senjor Gładysz.

Po południu uczestnicy zjazdu zwiedzali wystawę, a wieczorem odbyło się spotkanie towarzyskie w sali Domu Kupiectwa Polskiego. (kl)

Walasiewiczówna, niedzielna triumfatorka w biegach 60, 100 i 800 m po wręczeniu zdobytych nagród z Hartlikiem, zwyciężcą biegu „Kurjera Poznańskiego” i Czeską Koubkovą (po lewej).

no komisję matkę pod przewodnictwem p. sekretarza Trybalskiego do zwołania w dniu 22 b. m. walnego zebrania i uchwalenia nowych statutów i wyboru nowego zarządu. Przyjęto dalej do wiadomości udział na ogólnopolskim zjeździe kupiectwa w Toruniu w dniu 24. b. m., trzech delegatów „Rady” w osobach pp. Trybalskiego z Poznania, Kotowskiego z Ostrowa i gen. sekr. red. Grudzińskiego, który ostatnie uchwały, odnośnie nowych, dotyczących się handlu spożywczego rozporządzeń przedstawi w osobnym referacie przed plenum zjazdu toruńskiego.

Kobiety w ciąży muszą się starać o usunięcie każdego zaparcia stolca przez używanie naturalnej wody gorzkiej Franciszka-Józefa. Tg 312

Z ZAGRANICY

(z) **Bilans handlu zagranicznego Belgji pod znakiem deficytu.** W okresie pierwszych siedmiu miesięcy b. r. eksport belgijski wyniósł 116 milj. kwintali wartości 8,284 milj. fr. Import za ten sam okres wyniósł 180 milj. kwintali wartości 8,876 milj. fr. Saldo ujemne bilansu handlu zagranicznego Belgji w okresie styczeń — lipiec b. r. wynosi zatem 592 milj. fr.

(z) **Zwyżka cen w Niemczech zagraża planom nowej polityki gospodarczej.** Zagadnienie zwyżkujących ostatnio cen towarów niepokoi opinię niemiecką. Prasa zaczyna się interesować tem zagadnieniem. Ostatnio komunikat instytutu badania konjunktur zwraca uwagę na niebezpieczeństwo, kryjące się w zwyżce cen towarów, zwłaszcza przeprowadzonych przez kartele. Obecnie jeszcze bardzo niska zdolność nabywcza — mówi komunikat — może doprowadzić do skontyngentowania produkcji, a temsamem do zmniejszenia ilości wykonywanej pracy.

(z) **Samoloty czeskie dla Finlandji.** Rząd fiński zamówił w czeskoślowskiej fabryce „Avia” 12 samolotów bombardowych. Pierwsza z tych maszyn została już całkowicie wykończona i przekazana spe-

cialnej komisji min. spraw wojskowych w Helsingforsie. Dostawa pozostałych 11 samolotów wojskowych ma być uskuteczni-ona w okresie do końca rb.

Pomorze ku czci Sobieskiego
W dniu 17 bm. odbyły się na Pomorzu dwie wielkie uroczystości narodowe ku czci króla Sobieskiego. W Gniewie i w Chojnicach dokonano poświęcenia pomników bohaterów króla. Na zdjęciu pomnik w Chojnicach.

Przy imieninach, zaręczynach, ślubach i jubileuszowych i innych uroczystościach używajcie tylko telegramów T. C. L.

KRONIKA GOSPODARCZA

PODATKI I OPŁATY

(p) **Więc jednak opodatkowanie na interwencję w rolnictwie.** W ostatnim numerze „Polska Gospodarcza”, organie ministerstwa gospodarczych czytamy, że w najbliższym czasie wprowadzi się w życie dwa podatki na cele akcji interwencyjnej w rolnictwie, opierających się na następujących zasadach: 10-procentowy dodatek do podatku gruntowego nie będzie pobierany z województw wschodnich oraz wogóle od drobnych rolników, opłacających podatek gruntowy z zastosowaniem regresji. Także 10-procentowy dodatek do podatku przemysłowego będzie pobierany od przedsiębiorstw przemysłowych, zaliczonych do 5 pierwszych kategorii świadectw przemysłowych. Podatek od uboju ma wynosić 3 zł od sztuki dorosłego bydła rogatego, 50 groszy od cielęcia, 150 zł od sztuki nierogacizny. Ubój zwierząt do spożycia we własnym gospodarstwie nie podlega podatkowi. Podatek od uboju będzie pobierany przez gminy — w gminach o ludności ponad 10.000 mieszkańców oraz w gminach, utrzymujących rzeźnię publiczną, w innych zaś gminach — przez powiatowe związki samorządowe. Na pokrycie kosztów przeznaczą się 3 proc. pobranego podatku. Z dodatku do podatku gruntowego preliminowany jest dochód 4 milj. złotych, z dodatku do podatku przemysłowego 6 mil. zł, z podatku od uboju 12 milj. zł, razem około 22 milionów złotych.

Z KRAJU

(k) **Przed wielkim zjazdem kupiectwa polskiego w Toruniu.** W dniach 23 i 24 września roku bież. w Toruniu — w 700 rocznicę założenia tego miasta — odbędzie się szereg zjazdów i manifestacji kupiectwa polskiego. Program przewiduje obrady delegatów naczelnej rady Zrzeszeń Kupiectwa Polskiego, walne zgromadzenie delegatów Związku Towarzystw Kupieckich na Pomorzu, ogólnopolski zjazd kupców chrześcijan galeji papierniczo - piśmienniczej. Kulminacyjnym punktem zjazdu będzie „Kongres Kupiectwa Polskiego”.

(k) **Polski gaz w stanie płynnym na rynku belgijskim.** Przemysłowiec belgijski dr Emeryk Kroch zaczął sprowadzać z Polski gaz w stanie płynnym, wydobywany w Boryslawiu, który można zastosować zamiast powszechnie używanego gazu we-

glowego. Gaz ten jest o wiele bogatszy w ilość kaloryj ciepłych od gazu zwykłego. Sposób zastosowania tego gazu wywołał w Belgji wielkie zainteresowanie.

(k) **Zjednoczenie kupców detalistów branży kolonialno-spożywczej w Poznaniu — Udział w ogólnopolskim zjeździe w Toruniu.** Jak już donosiliśmy, dokonywa się proces konsolidacyjny w życiu organizacyjnym poznańskiego handlu kolonialno-spożywczego zmierzający do zjednoczenia dwu największych organizacji poznańskich. Uchwały odnośnie zapadły na zebraniu w dniu 6. b. m. Równocześnie wybra-

WYDATEK ENERGJI ŻOŁNIERZA

ODPOCZYNEK W POZYCJI LEŻĄCEJ	69
CHWYTÓW BRONIA	146
STRZELANIA W POZYCJI STOJĄCEJ	176
GIMNASTYKI	86
MARSZU W RÓWNYM TERENIE	200
RZUTU GRANATEM	100
BIEGU SZTURMOWEGO	100
W GARNIZONIE	100
NA MANEWARACH	100

ZRÓDŁO ENERGJI ŻOŁNIERZA

NAJWAŻNIEJSZE DZIENNE NALEŻNOŚCI ŻYWNOŚCIOWE

NORMALNA	2400	KALORIJ	15
SZKOLNA	4200	KALORIJ	5
LECZNICZA	2400	KALORIJ	5

REKRUT PRZEZ PIERWSZE MIESIĄC PRZYSTOSOWANIA SIĘ DO OBĘTOSCIOWO MNIEJSZEGO POŻYWIENIA OTRZYMUJE CHLEBA ŻOŁA	10
CHŁOPIECY PRACUJĄCY OTRZYMUJĄ	50
PODATKOWO	25
SŁONINA	10
HERBATA	10
CUKIER	10

PRZECIWKO ZATRUCIOM W AKUMULATORNIACH STOSUJE SIĘ DODATEK	10
LITR MLEKA	10

Effektywne plakaty — fotomontaże przedstawiają na wystawie źródła energii żołnierza i zużywanie energii przy codziennych zajęciach. Żołnierza krzepi: chleb, mięso, słonina, cukier i... zdrowy duch.

WIADOMOŚCI POTOCZNE

KALENDARZYK

Poniedziałek, 18 września 1933

Słońce: wschód 5.31; — zachód 18.02; —
długość dnia 12 godz. 31 min.
Księżyc: wschód 3.43; — zachód 17.26; —
przed nowim.

Stan pogody według spostrzeżeń Instytutu Meteorologicznego Uniwers. Pozn.:
Poniedziałek, godz. 7 rano: Temperatura powietrza niska plus 8 st. C., pochmurno, wiatr półn.-wschodni, ciśnienie atmosferyczne niskie 751 mm. W ub. dobie temperatura najwyższa plus 18 st. C., najniższa plus 5 st. C.

Poziom wody w Warcie według notowań Państwowego Zarządu Wodnego:
Wczoraj — 0.26 m, dzisiaj — 0.26 m.

Kal. rzk.: Józef W., Irena M.; — jutro
Januariusz.

Kal. słow.: Dobrowit; jutro Krzepimir.

Z POZNANIA

— * Z targu. Dnia 18 b. m. na placu Sapieżyńskim płacono za nabiał: 1 kg. masła wiejskiego 3.00—3.20 zł; 1 kg. masła mleczarskiego 3.40—3.80 zł; 1 kg. twarogu 0.60—0.80 zł; za litr śmietany 1.20—1.60 zł; litr mleka pełnego 20—22 gr.; mendel jaj 1.30—1.40 zł.

Za mięso: 1 kg. słoniny świeżej 1.70—1.90 zł; słoniny wędzonej 2.00—2.20 zł; wieprzowiny 1.40—1.80 zł; wołowiny 1.40—1.80 zł; cielęciny 1.20—1.80 zł; skopowiny 1.30—1.60 zł; koziny 1.00—1.20 zł; smalcu 2.40—2.60 zł.

Za drób i dziczyznę: kura 1.80 do 3 zł; kaczkę 2—3.50 zł; geś 4—6.50 zł; para gołębi 0.90—1.20 zł; indyk 6.00—9.00 zł; perlica 2.50—3.00 zł; królik 1.30—1.40 zł; para kurcząt 1.80—3.50 zł; para kuropatew 1.80—2.40 zł.

Za jarzyny płacono: 1 kg. ziemniaków 6—8 gr.; 1 kg. szpinaku 30—40 gr.; 1 pecezek pietruszki 10 groszy; 1 kg. cebuli 20 gr.; bobu 40—50 gr.; główka zielonej sałatki 8—10 gr.; 1 kilogram rabarberu 10 do 20 groszy; 1 mdl. ogorków 0.50—1.00 zł; pecezek marchwi 8—10 gr.; kalafior 10 do 30 gr.; 1 kg. pomidorów 15—40 gr.; 1 kg. fasoli 30—80 gr.

Za ryby: 1 kg. szczupaka 2.60—2.80 zł; okonia 1.40—2.00 zł; lina 2.40—2.80 zł; suma 2.60—3.00 zł; mietusa 2.40—3.00 zł; leszcza 1.40—2.00 zł; 1 kg. biał. ryb 0.80 do 1.20 zł; 1 kg. sandacza 3.40—4.00 zł; 1 kg. karasia 0.80—1.60 zł; 1 kg. węgorka 3.00—3.60 zł; 1 kg. karpia 2.60—2.80 zł; za ryby śnięte płacono 40—60 gr. mniej; mendel raków 0.60—3.00 zł.

Za grzyby: 1 kg. grzybów suszonych 6.40—8.00 zł; borowików 1.00—2.40 zł; kurków 0.80—1.00 zł; pieczarek 1.00—1.20 zł; maślaków 60—80 gr.; rzdzów 1.60—2.40 zł; zielonek 0.80—1.00 zł; innych grzybów 0.40—0.80 zł.

Za owoce: 1 kg. owoców suszonych 1.60—2.40 zł; 1 kg. jabłek 30—90 gr.; 1 kg. borówek (brzoszczyk) 70—80 gr.; 1 kg. gruszek 30—60 gr.; 1 kg. śliwek 40—60 gr. Targ słaby. Ceny zniżowały nieco.

— * **POSIEDZENIE RADY MIEJSKIEJ** odbędzie się w środę, 20 bm. o godzinie 18.30. Na porządku obrad m. in.: wybór opiekunów społecznych, zatwierdzenie taryfy opłat za wywóz wydzielin, zatwierdzenie poprawek województwa w statucie miejskim w przedmiocie poboru podatku od publicznych zabaw, rozrywek i widowisk, sprzedaż parcel miejskich pod budowę domków mieszkalnych, sprzedaż parceli na Ratajach Akad. Związki Sportowemu, zamiany parcel i kupno parcel oraz nieruchomości.

— * **NAJECHANY PRZEZ SAMOCHÓD.** Na moście Chwaliszewskim autobus P. Z. 38367, kierowany przez p. Feliksa Mazurkiewicza, najechał 44-letniego Adama Orsztynowicza z Kostrzyna, łamiąc mu zebra. Pogotowie ratunkowe przewiozło go do szpitala miejskiego. (kl.)

— * **KRADZIEŻE I WŁAMANIA.** W ciągu soboty i niedzieli doniesiono policji o 11 wypadkach kradzieży i włamań. Na Chwaliszewie 53-54 w niewyjaśniony bliżej sposób skradziono z mieszkania p. Leona Wojciechowskiego nowe czarne ubranie, zimowy płaszcz męski i damskie futro siłowe, łącznej wartości 1000 zł. — Ze składu p. Olszewskiego przy Al. Marcinkowskiego 7 skradziono teckę ze znaczkami stemplowymi w cenie od 10 gr do 10 zł. Wartość skradzionych znaczków wynosi 400 zł. (kl.)

— * **TWARDY SEN P. JAKÓBA.** W pojeździe z Warszawy do Poznania podczas snu p. Jakóba Nisenbauma z Końskich nieznanymi złodziejami zabrano mu portfel z zawartością 70 zł. 5 weksli i różne dokumenty wartości 400 zł. (kl.)

— * **OSZUSTW O ROLI KONSULA.** P. Agnieszka Kielichowska z Wielichowa, w pow. śremskim, zwróciła się na ul. Marsz. Focha do pewnego osobnika zapytaniem o biura pewnego konsulatu. Nieznajomy zaprowadził p. Kielichowską do bramy domu pod liczbą 66, gdzie niebawem zjawił się inny osobnik, który p. Kielichowskiej przedstawił się jako konsul. Oszuści wydłuzili od p. K. 110 zł. Obecnie policja wszczęła śledztwo, by ujawnić oszustów. (kl.)

— * **ARESZTOWANIA.** Na Starym Rynku policja ujęła znanych przestępców, a mianowicie 23-letniego Wiktora Kulskiego (Wierzbicę 49) i 29-letniego Stefana Plucińskiego (ul. Mylna 50), podejrzanego o kradzieże kieszonkowe, a ponadto po-

szukiwanych przez wydział śledczy policji w Poznaniu. — Za t. zw. łapichłostwo aresztowano kupca Franciszka Górno (Wielkie Garbary 32) poszukiwanego przez sąd grodzki w Gnieźnie. — Ujęto pomocnika księgarskiego Mariana Piechockiego, bez stałego mieszkania. Na Chwaliszewie przytrzymano wózek z skradzionymi kalafiorami. — Podczas legitymowania ujęto, poszukiwanego przez sąd grodzki w Poznaniu, celem odsiedzenia kary 2 miesięcy aresztu, niejakiego Władysława Lorenca, bez stałego mieszkania. — Na gorącym uczynku kradzieży z włamaniem w składzie towarów łokciowych i tytoniowych p. Jadwigi Tabejki (ul. Potworowskiego 4) ujęto Apolinarego Burzyńskiego (ul. Graniczna 4). (kl.)

— * **Skuteczna apelacja.** Sąd okręgowy, na sesji wyjazdowej w Śremin, wyrokiem z dnia 23. 3. 1932 r. skazał Jana Stypę za kradzież z włamaniem, wartości przeszło 5 tys. zł na łączną karę 4 lat więzienia. Wskutek złożonej apelacji, oskarżonemu, którego bronił adw. Nowosielski, sąd apelacyjny pod przewodnictwem p. Frydlewicza obniżył karę na 2 lata więzienia z zaliczeniem aresztu śledczego.

Z POZNAŃSKIEGO

— * **JAROCIN. (Pożar).** 14 bm. o godz. 21.15 powstał pożar w majątności dr. Zbi-gnięwa w Marszewie powiatu jarocińskiego. Pastwą płomieni padła stodoła z zawartością większej ilości niemięciowej koniczyny, 40 wozów słomy, 20 wozów siana itd. Pogorzelec ubezpieczony był w Zakładzie Wzajemnym Ubezpieczeń w Poznaniu na sumę 62 500 zł. a ogólne straty wynoszą 62 000 zł. Przyczyną pożaru do-tychczas nie stwierdzono.

— (Kradzież) W nocy z 12 na 13 bm. dotychczas nieznanymi sprawcy zakradli się do zagrody rolnika Nowaka Ignacego w Twardowie, powiatu jarocińskiego i skradli z zamkniętej stajni 1 półszorek.

— * **MOGILNO. (Wyrodna żona).** W rodzinie bezrobotnego Chojackiego w Sie-dluchnie p. Mogilno, panowały od dłuższego czasu utarczki rodzinne, spowodowane niedzą. W czasie jednej z takich awantur Chojacka oblała kwasem solniny twarz męża, który prócz poparzenia twarzy utracił wzrok. Nieszczęśliwego odstawiono do kliniki ocznej w Inowrocławiu, a wyrodną żonę zajęła się policja.

— (Wycieczka ogrodnicza). W ub. niedzielę odbyło Towarzystwo Ogrodników Zawodowych przy udziale 14 członków wycieczkę do majątności Marcinkowo i Czer-niak, gdzie zwiedzono wspaniałe parki, oraz wzorowo prowadzone warzywnictwo i kwiatnictwo.

— (Kradzież zboża). Młynarzowi Krausemu w Dąbrowie koło Mogilna skradziono po włamaniu się do wiatraka 9 ctr. śrutu i 2 ctr. pszenicy.

— (Utrapienie rolników). Bardzo często spotykamy narzekania u rolników na masowe zdychanie koni wskutek kataru. W tych dniach padły 3 konie w tut. okolicy i jeden p. Groszkiewicza z Mogilna. Zła te wieści słychać także z sąsiednich wiosek. Poszczególni rolnicy znajdujący się w katastrofalnym położeniu w dobie obecnego kryzysu, a groźniejsze mają jeszcze utracenie wskutek tych wypadków. (m. m.)

— * **NAKŁO. (Przeniesienie kontroli skarbowej).** Agendy inspektora kontroli skarbowej w Nakle zostały z dniem 10 b. m. zlikwidowane i przeniesione do Wyrzyska. Korespondencje należy kierować pod adresem: Rejon kontroli skarbowej Wyrzysk. Zezwolenia na jednodobową sprzedaż napojów alkoholowych wydawać się będzie w soboty w dotychczasowej kancelarii inspektora kontroli skarbowej w Nakle, ul. Ks. Skargi 2 od godz. 15 do 17. Przedsiębiorstwa handlowe winny wszelkie podania i korespondencje kierować wprost do Urzędu Skarbowego Akcyz i Monopoli Państwowych w Bydgoszczy, ul. Jagiellońska.

— * **OBORNIKI. (Oszustwo).** Na początku b. m. przybył do rolnika p. Juljusza Panickiego w Lipie pewien nieznanomy osobnik, przedstawiając się za kontrolera losów loterii państwowej Krakowskiej Kredytowej Spółdzielni i oświadczył Janickiemu, że na jego los padła wygrana w wysokości 40 000 dolarów. Za zawiadomienie i przyjazd samochodu zażądał od najwzno rolnika 200 zł. Uradowany z powodu tak wysokiej wygranej p. Janicki wręczył oszustowi całą swoją gotówkę w sumie 160 złotych, poczem rzekomy kontroler ulotnił się w niewiadomym kierunku. Energicznie prowadzone śledztwo doprowadziło do ujęcia sprawcy w osobie 28-letniego Leona Bresika z Szamotul. B. zużył gotówkę na spłacenie długów. Był on już karannym/za kradzieże i oszustwo półtora rokiem więzienia.

— (O likwidacji). W sprawie likwidacji powiatu obornickiego, o czym niedawno pisaliśmy, donoszą nam, że projekt, zmierzający ku likwidacji powiatu, został w ostatnich dniach zarzucony.

— * **ŻNIN. (Niebezpieczna szafka pod kluczem).** Na sesji wyjazdowej sądu okr. w Bydgoszczy odbyła się rozprawa przeciwko niebezpiecznej szafce włamywaczy

złożonej z 14 osób, która dokonała licznych włamań i kradzieży drobną oraz trzody, budząc postrach i grozę w całym powiecie. Po dwudniowej rozprawie, na której poszkodowani świadkowie udowodnili im szereg kradzieży do których się oskarżeni zresztą przyznali, zasądono: Kruzela Jana z Dochanowa na 3 lata więzienia, Starczewskiego Ignacego na 6 lat więzienia, Starczewskiego Wincentego na 5 lat więzienia, Świąta Kazimierza na 5 lat więzienia, Wasilewskiego Bronisława na 1 rok więzienia — wszyscy ze Żnina; Bursztynskiego Wincentego z Januszkowa na 6 miesięcy więzienia, Hahna Ludwika i Świąta Stefana na 6 miesięcy więzienia, Świąta Stanisława na 8 mies. więzienia, Dziardzińskiego Józefa, Kostrzewskiego Stanisława i Świąta Romana na 1 rok więzienia — wszyscy z Jaroszewa. Uwolniono od winy i kary: Świąta Wojciecha i Świątowa Magdalenę ze Żnina.

— (Grób dziecka w dziupli starej wierzby). W Grochowiskach znaleziono w dziupli starej wierzby zwłoki noworodka płci męskiej. Dochodzenia policyjne wykryły, że sprawczyńi podrudzenia dziecka jest 17-letnia Marta K., która aresztowana.

— (Pożar). W zabudowaniach rolnika Mačkowiaka Jana w Laskach Małych wybuchł pożar, który strawił stodołę i 2 szopy wraz z narzędziami rolniczymi. Szkoda wynosi 8 000 zł. Przyczyna pożaru niewyjaśniona.

Z BYDGOSZCZY

— **Skazanie członków Z. M. N. Aresztowani** podczas ostatniego zjazdu powiatowego Związku Młodych Narodowców, członkowie tej organizacji, pp. Józef Bera i Stanisław Kawicki, stanęli obecnie przed sądem pod zarzutem oporu władzy. Oskarżeni oni byli w związku z zakazem policyjnym urzędzania pochodu uczestników zjazdu z kościoła do grobu Nieznanego Powstańca i od grobu na salę obrad w ogrodzie Patzera. Mimo, że starostwo grodzkie dało uprzednio zezwolenie na pochód bez żadnych ograniczeń, policja nie pozwoliła wziąć udziału w pochodzie umundurowanym członkom Z. M. N. Rozprawę przeprowadził sędzia S. O. Świątecki, oskarżenie wniósł prok. Czak. Sąd dopuścił do zeznań tylko świadków z pomiędzy funkcjonariuszów policji. Nie wysłuchał natomiast świadków, wskazanych przez obrońcę oskarżonych. Pp. Berę i Kawickiego skazał sąd po 6 miesięcy więzienia. Obrońcy oskarżonych, adw. Felcyn i Nowak, wnieśli apelację.

— **W hołdzie wielkim królom.** W niedzielę 17 bm. zakończyły się w Bydgoszczy uroczystości ku czci Batorego i Sobieskiego. Już w sobotę po południu miasto przybrało odświętną szatę, bowiem prawie wszystkie domy, szczególnie w śródmieściu, udekorowane były barwami narodowymi, a ulicami miasta przeciągały orkiestry kolejarzy, pocztowców, powstańców i wojaków, inwalidów, zawezwane przez komitet obchodu na capstrzyk.

W niedzielę od rana tłumy zbierały się zaczęły na placu Teatralnym i przy zbiegu ulicy Jagiellońskiej, aby uczestniczyć w uroczystości odsłonięcia pamiątkowej tablicy, wmurowanej w ściany pięknego, pleśnią pokrytego kościoła Klarysek. Druga kilkotysięczna grupa zebrała się na Starym Rynku; to organizacje bydgoskie oczekiwały na zakończenie uroczystego nabożeństwa w Farze, aby bezpośrednio po niem w manifestacyjnym pochodzie złożyć hołd Batoremu i Sobieskiemu. Nabożeństwo celebrował, w zastępstwie bawiącego na kuracji proboszcza Fary, ks. kanonika Schulza, ks. Musiał w asyście księży Plutowskiego i Dyszchowieckiego. Okolicznościowe kazanie wygłosił ks. Dekowski.

O godz. 11.15 na obszernym podium, przybranem barwami narodowymi i zielenią, zebrał się komitet obchodu oraz przedstawiciele władz duchownych i świeckich. Orkiestra kolejarzy zagrała „Marsza Sobieskiego”, poczem prezes komitetu prez. miasta Barciszewski, wygłosił krótkie, a jedne przemówienie wyupukające wielkość zasługi dla Polski i kulturalnego świata zachodniego tych królów, którym Bydgoszcz składa hołd widomy w formie wiecznotrwalej tablicy marmurowej ze spłiwami wizerunkami Batorego i Sobieskiego.

Przemówienia wysłuchała w skupieniu kulkunastotysięczna rzesza obywatelstwa oraz ustawione w szeregach reprezentacje organizacji i towarzystw z kilkudziesięcioma sztandarami. Straż przy podium sprawowali harcerze.

Gdy zabrzmiały dźwięki hymnu narodowego, prez. Barciszewski, jako prezes komitetu obchodu, dokonał aktu odsłonięcia tablicy. Wykonana z czerwonego marmuru krajowego, posiada napis „Miasto Bydgoszcz” godło państwowe i herb miasta, a pośrodku dwie plakiety z brązu, wysokiej wartości artystycznej, z popiersiami obu królów.

Uroczystość zakończył śpiew hymnu „Boże coś Polskę” przy dźwiękach orkiestry i następnie pochód hołdownicz organizacji ze sztandarami i proporcami.

— **Kwesta uliczna na fundusz odbudowy zamku Sobieskich** w Olesku, urządzona podczas uroczystości odsłonięcia tablicy pamiątkowej na kościele klarysek, dała w wyniku 265 zł.

— **Powrót wojska z manewrów.** W sobotę po południu powróciły do Bydgoszczy stacjonowane tutaj pułki piechoty, kawalerji, artylerji oraz wojsk łączności i samochodowych. Na powitanie wyległy tłumy obywatelstwa a przedewszystkiem młodzieży, witające powracających żołnierzyków bardzo serdecznie. Maszerujące oddziały obrzucono kwiatami. Władze wojskowe odebrały defiladę powracających wojsk na ulicy Gdańskiej przed Szkołą Podchorążych.

— **Jubileusz Tow. Moniuszko.** W tym tygodniu zasłużone towarzystwo śpiewacze Moniuszko obchodzi 25-lecie swojego istnienia. W czwartek 21 bm., jako w rocznicę powstania Tow., odbędzie się o godz. 7 rano msza żałobna za zmarłych członków w kościele Św. Trójcy, a o godz. 20 koncert jubileuszowy chóru Tow. z udziałem orkiestry symfonicznej pod batutą dyr. Masłowskiego. W programie „Sonety Krynskie” Moniuszki, „Modlitwa” Masłowskiego i „Alleluja” Händla. Koncert odbędzie się w wielkiej sali Resursy Kupieckiej. W niedzielę 24 bm. o godz. 10 rano uroczyste nabożeństwo w kościele Św. Trójcy, poczem wymarsz do pomnika Najświętszego Serca Jezusowego na placu Poznańskim. Zebranie jubileuszowe odbędzie się w sali Resursy Kupieckiej.

— **Z Harcerstwa.** Były komendant bydgoskich hufców harcerskich, Iru' Saroszewski, otrzymał na własną prośbę urlop do 1 maja r. p. Obecnie naczelnym komendantem harcerstwa w Bydgoszczy jest prof. Timmler. Nominacją na drużynowego XVI drużyny żeglarskiej im. gen. Zaruskiego, otrzymał druh Tadeusz Puci. Nominacje na hufcowe w hufcach żeńskich — w hufcu I Leokadja Pacho ph., w hufcu II Zofja Kopciówna ph., w hufcu III Marja Kosiorówna.

— **Pobór rocznika 1913.** Na ulicach miasta rozplakotano obwieszczenia urzędowe, wzywające do zgłaszania się poborowych z rocznika 1913.

— **Nowy dzierżawca „Strzelnicy”.** Restaurację „Strzelnicy” bydgoskiej wydzierżawił od miasta p. Bolesław Nowak, właściciel hotelu Europejskiego w Gnieźnie i wiceprezes związku Restauratorów Polski Zachodniej. Nowonabywca przystąpił do odnowienia sali i lokalu restauracyjnego.

— **Dyżurny aptek:** Od 18 — 24 września apteka Centralna (ul. Gdańska) i apteka Pod Lwem na Około.

Z POMORZA

— * **GRUDZIADZ. (Osobiste).** Inspektor szkolny Józef Sowiński został po kilkuletniej pracy w Grudziądzu przeniesiony w tym samym charakterze do Chojnic, gdzie obejmuje stanowisko po insp. Grochowskim, który przechodzi w stan spoczynku.

— (Wystawa ogrodnicza). Od 23 do 26 bm. włącznie odbędzie się w „Tivoli” wystawa ogrodnicza. Komitet wystawy przeznacza czysty zysk z tej imprezy na budowę nowego kościoła w Grudziądzu. (ski.)

— * **TCZEW. (Do Kanady za chlebem).** Pociągiem z Warszawy przez stację graniczną Tczew przejeżdżało 105 emigrantów Polaków do obozu emigracyjnego w Gdyni, skąd następnie wyjadą do Kanady za pracą.

— (Kronika kościelna). J. E. ks. biskup chełmiński dr. Okoniewski mianował wizytatorem nauki religii w gimnazjach okręgu pomorskiego ks. dziekana Turzyńskiego z Gdyni; wizytatorem nauki religii w szkołach powszechnych ks. prob. Hamerskiego z Wtelna, ks. prob. Jaranowskiego z Kruczy, ks. prob. Jesionowskiego z Garczyna, ks. Kijore z Kiełpin; katechetą szkoły w Pelplinie ks. wik. Gajkowskiego z Pelplina.

Zjazd przedstawicieli opieki społecznej

W czasie od 24 do 25 bm. odbędzie się w Poznaniu zjazd przedstawicieli opieki społecznej samorządu terytorjalnego.

Samochód rozbił się pod Szamotulami

Z Szamotul donosi (sc.): W ub. niedzielę około godz. 5.16 na szosie Szamotul — Duszniki w wiosce Wilczyna przy km. 33.6 uległ wypadkowi samochód 5-osobowy marki Renault MA II nr. 9545 własność p. Władysława Matuszewskiego, zamieszkałego w Heilligourt we Francji. Samochód wjechał z dotąd nieznaną przyczyną do głębokiego rowu i rozbił się doszczętnie o przydrożne drzewo. Kierowca samochodu i właściciel p. Matuszewski odniosli bardzo ciężkie kontuzje. Dwaj pasażerowie mężczyźni doznali również ciężkich obrażeń. O godz. 10 odwiozło pogotowie ratunkowe ciężko rannych do szpitala miejskiego w Poznaniu. (Tel. wł.)

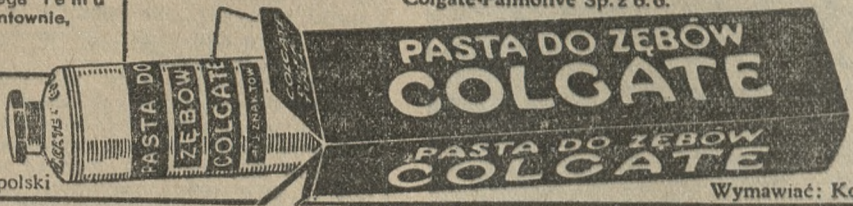
Zdrowe, białe zęby — świeży oddech, gdyż używa pasty Colgate

Nieczysty oddech pochodzi często z pozostałych między zębami resztek jedzenia. Colgate zapobiega temu w gruntownie.

Szczery, radosny i pewny siebie jest uśmiech kobiety tylko wtedy, gdy wie, że zęby jej są czyste, a tem samem piękne. Pewność tę daje pasta Colgate, gdyż czyści zęby gruntownie. Delikatna jej piana wnika w wąskie szczeliny i szpary pomiędzy zębami i usuwa gruntownie

Colgate-Palmolive Sp. z o.o.

Zł. 2.
i
Zł. 1.

Wymawiać: Kolgett

nym momencie, dość daleko za miastem, kajak wyrzucił się. P. Likowski zajął się nieumiejącym pływać p. Powęzowskim H., p. Powęzowski zaś Julian popłynął w ubrani w stronę odległego brzegu i w odległości około 20 metrów od niego utonął. Wszczęte natychmiast poszukiwania za topielcem, które trwały do zmroku, nie dały żadnego rezultatu. Wypadek wstrząsnął całym miastem. Rodzinie tragicznie zmarłego Julka, który był ogólnie lubianym w kołach młodzieży, towarzyszy serdeczne współczucie całego obywatelstwa. (Tel. wł.)

2 zebrania narodowe w pow. szamotulskim

17. b. m. odbyły się w powiecie szamotulskim dwa duże zgromadzenia publiczne, zorganizowane przez Stronnictwo Narodowe i Związek Młodych Narodowców i poświęcone omówieniu zagadnienia niemieckiego w związku z ostatnimi barbarzyńskimi napadami na naszych braci za kordonem.

Pierwsze zebranie przy udziale około 50 osób odbyło się w Piewach. Zagaił je p. Głębocki, poważny działacz narodowy na tutejszym terenie, poczem przewodnictwem objął prezes powiatowy Z. M. N. p. Czabański z Wronek. Referat zasadniczy wygłosił red. Andrzej Trella. Samorzutnie wyłoniła się kwestja żydowska, którą wyczerpująco z punktu widzenia narodowego oświetlił p. Głowacki z Szamotuł. Oba tematy wywołały ogólne zainteresowanie wśród zgromadzonych i ponieważ prelegenci uwypuklili w nich przedewszystkiem to, co nie się ze sobą życie, nagrodzono ich burzą oklasków.

Drugie zebranie odbyło się w Kaziemierzu w pięknej sali „Domu Katolickiego”, który powstał z ruiny sterczącej dotąd bezustannie dzięki ofiarności miejscowego społeczeństwa i nieustrudzonej inicjatywie ks. prob. Faustmanna, który zaszczylił także swoją obecnością zebranie narodowe. Obradom, w których wzięło udział około 250 osób, przewodniczył p. Osecki. Referaty wygłosili pp. Głowacki i red. A. Trella. Nad poruszeniem przez prelegentów sprawami wyłoniła się obszerna i rzeczowa dyskusja, świadcząca o zainteresowaniu społeczeństwa kwestjami żydowską i niemiecką. Na obu zebraniach zgromadzeni uchwalili jednomyślnie rezolucję, w której potępiono bandyckie napady Niemców na naszych braci za kordonem.

Cedula

Gieldy Zbożowej i Towarowej w Bydgoszczy

w dniu 18. 9. 1933 r.

Warunek: handel hurt. ład wag. dost. bież. za 100 kg. w złotych:

Ceny tranzakcyjne: żyto 265 tonn par. Bydgoszcz 14,80—15,00.

Ceny orientacyjne: żyto bez zmiany; pszenica bez zmiany; jęczmień brow. bez zmiany, owies bez zmiany; mąka z. wł. work. 65% bez zmiany; mąka p. wł. work. 65% bez zmiany.

Reszta notowań bez zmiany. Ogólne usposobienie spokojne.

Tranzakcje na odmiennych warunkach: żyta 322,5 tonn, pszenicy 162,5 tonn, jęczm. przem. 140 tonn, jęczm. brow. 15 tonn, owsa 27,5 tonn, mąki pszennej 84 tonn, mąki żytniej 76 tonn, otrab żytnich 85 tonn, otrab pszennych 135 tonn, grochu Folgera 15 tonn, grochu polnego 15 tonn, grochu pastewnego 15 tonn, maku niebieskiego 1,2 tonn. Ogólny obrót 1 868 tonn.

Składki i pokwitowania

Na pomnik Serca Pana Jezusa: T. Koliński 5 zł, — Stefan Szafer 10 zł, — J. K. z podziękowaniem za otrzymane łaski 1 zł, — K. Rogalski, Opatów p. Kepno, za otrzymane łaski 3 zł, — Razem z poprzednio pokwitowanemi 390,20 zł.

Na biednych na „Wesołem Miasteczku”: Z. M. 30 zł, — Dr J. Jagielski ku uczczeniu pamięci sp. prof. dr. Karwowskiego, 20 zł, — Razem 50 zł.

Dnia 16 bm. wypłaciliśmy Pozn. Okr. Tow. „Caritas” złożone w naszej administracji składki na biednych na „Wesołem Miasteczku” 92,65 zł.

Odczyt o Teresie Neumann z Konnersreuth

Narodowa Organizacja Kobiet na Łazarzu organizuje we wtorek 19 bm. o godz. 20 w sali Kasyna Obywatelskiego, ul. Marszałka Focha, odczyt o „Teresie Neumann z Konnersreuth”. Odczyt wygłosi p. dr. Rydlewski. Ze względu na interesującą treść odczytu wskazane jest przybycie wszystkich członków. Goście mile widziani.

Z ŁODZI

— Niebywała afera. — Naclagnął naiwnych na 300 000 zł. Aresztowano tutaj przedsiębiorcę hal targowych 46-letniego Zeliga Kleina, zamieszkałego przy ulicy Rzgowskiej 4. Klein przez 25 lat zarządził plac od firmy Leonhardt i prowadził tak zwany popularnie „rynek Leonhardta”. Przynosiło mu to olbrzymie zyski, jednakże nie płacił czynszu, wobec czego z dniem 1 stycznia 1932 firma Leonhardt wydzierżawiła rynek innemu.

Klein wówczas wydzierżawił plac przy ulicy Piotrkowskiej 315 od firmy Geyer i za pośrednictwem swych agentów ogłosił, że otrzymał wyłączność na hale. oraz, że od 1 stycznia 1933 r. rynek Leonhardta zostanie zlikwidowany. Przerazeni kupcy uwierzyli w te wersje. Zgłaszali się do Kleina, który zastrzegając, że tylko tym da miejsce w halach, którzy mu wniosą zaliczki od 500 do 1000 zł. W ten sposób pobrał od 350 zgorą handlarzy zaliczki. Z dniem 1 stycznia 1933 ani hale nie zostały przez Kleina wykończone, ani też rynek Leonhardta zlikwidowany.

Gdy handlarze zwrócili się do Kleina, ten butnie wyjaśniał, że sam zmuszony był odroczyć termin likwidacji rynku, ponieważ nie wykończył hal. Zasnaczył przytem, że obecnie sprowadza kioski do hal i każdy, kto chce kioski otrzymać musi wpłacić czynsz dzierżawny zgorą za rok w sumie od 1200 do 2000 zł i znowu od kilkudziesięciu pobrał czynsz jednak kiosków do dnia dzisiejszego nie wykończył. Ponieważ niektórzy handlarze wynajęli w międzyczasie sklepy w innych punktach miasta i zrzecznowali z kiosków w halach, poczęli na gwałt domagać się zwrotu wpłaconych sum, a gdy Klein tego nie uczynił, zwrócili się do władz śledczych.

W wyniku przeprowadzonego wstępnego dochodzenia Klein został aresztowany i osadzony w więzieniu do dyspozycji władz prokuratorskich.

— Dobrze wyrzószyła. We wsi Komorniki gminy Skomlin, powiatu Wieluńskiego do mieszkania Tomasza Zadwornego, reemigranta z Belgji, przybyła cyganka i wróżyła, że Zadworny wygra 500 000 zł na loterii, jednak musi przedtem ukryć posiadane pieniądze. Zadworny posłuchał i zawałał w paczkę 15 000 franków belgijskich, 900 zł oraz biżuterję, łącznie wartości 4600 zł i schował je w szafie.

Cyganka, podpatrzywszy, skorzystała z nieuwagi i skradła paczkę z pieniędzmi. Gdy następnego dnia w gazecie nie ujrzał swego numeru, udał się do kryjówki i wówczas stwierdził z przerażeniem, że pieniądze skradła mu cyganka. Za sprytną cygankę wdrożono poszukiwania.

— Strajk w przemysle metalowym rozszerzył się na wszystkie fabryki w Łodzi. Robotnicy porzucili prace wystąpili z żądaniem do inspektora okr. pracy i Zw. Przem. Metalowego. Równocześnie zwołano wiec ogólny w sali przy ul. Podlesnej 26.

Tragiczne wypadki w Wielkopolsce

W Krotoszynie autobus zabił człowieka, w Gębicach żona wypaliła swemu mężowi oczy, a w Gorzykowie 69-letni starzec utopił się w studni

Z Krotoszyna donosi (jk): W sobotę 16 bm. zdarzył się tu tragiczny wypadek, który pociągnął za sobą życie człowieka. Mianowicie autobus, kursujący na linii Kalisz—Rawicz, najechał na przechodzącego ulicą 72-letniego Kieleczyńskiego Antoniego, który dostał się pod koła. Skutki były fatalne: Kieleczyński doznał złamania żeber i pęknięcia podstawy czaszki. Przewieziony natychmiast do szpitala, krótko po wypadku zmarł.

Z Gębic donosi (kl): W rodzinie bezrobotnego Andrzeja Chojnackiego w Siedluchowie, powiat mogileński, panowały przykre stosunki na tle nieporozumień małżeńskich. Między małżonkami dochodziło do ostrych sprzeczek i kłótni, które często kończyły się wzajemną bitwą. Kiedy w tych dniach Chojnacki wszczął znowu z żoną awanturę, ta ostatnia chwyciła butelkę z kwasem solnym i wylała gryzący płyn na twarz swego męża. Chojnacki stracił wzrok. Odwieziono go do kliniki ocznej w Inowrocławiu, a krewką żoną zajęły się władze poli-

cyjne.

Z Gorzykowa pod Witkowem donosi (mc): W sobotę 16 bm. rano znaleziono w studni 69-letniego Szykownego, który zamieszkiwał w gospodarstwie zapisanem swojemu synowi. Tragiczny wypadek zauważył sam syn, gdy idąc przygotować konie na wyjazd do lasu, natknął się na podwórzu na pantofel ojca. Wiedziony przeczuciem, zaglądnął do studni, gdzie oczom jego przedstawił się straszny widok: ojciec leżał w wodzie w pozycji z głową w dół. Nieszczęśliwego starca natychmiast wydobyto z wody, lecz już nieżywego. Wypadek nastroił policję podejrzenie, to też wszczęto natychmiast śledztwo, które zakończył się sekcją zwłok nieszczęśliwego starca.

W Gębicach w piątek 15 bm. wieczorem zapalił się na szosie Witkowo—Gniezno samochód osobowy PZ 44055, własność p. Heinego z Witkowa. Szofer Koepka w ostatniej chwili wyskoczył z płonącego auta, cudem tylko unikając śmierci.

Uciekinier z obozu koncentracyjnego w Buku

B. właściciel drukarni w Wrocławiu przeszedł nielegalnie polską granicę

W Buku przebywa od kilku dni Żyd Eryk Golland, syn miejscowego skórnika, Jakuba Gollanda. G. był redaktorem i wydawcą pism humorystycznych t. zw. „Ulklätter” w Wrocławiu. Po aresztowaniu wysłany został do obozu koncentracyjnego w Oranienburgu, skąd udało mu się zbiec. W ub. tygodniu przeszedł on nielegalnie, bez papierów, granicę koło Zbą-

szynia (co jest faktem stwierdzonym) i przyjechał do swych rodziców w Buku.

W tych dniach był Golland w starostwie w Nowym Tomysłu i starał się u władz polskich o prawo azylu, które ma podobno uzyskać. Co się stało z majątkiem jego w Wrocławiu, gdzie posiadał drukarnię i wydawnictwo, nie wiadomo.

Śmierć w nurtach jeziora

Tragiczna przejażdżka po jeziorze rogozińskim

Z Rogoźna donosi (er): W niedzielę 17 b. m. jezioro rogozińskie pochłonęło nową ofiarę. W godzinach popo-

łudniowych wyjechali pp. Likowski E. i Powęzowscy Henryk i Julian kajakiem żaglowym na jezioro. W pew-

Tam, gdzie król Sobieski był starostą

Wielkie uroczystości na Pomorzu — W Gniewie i Chojnicach postawiono pomniki — Manifestacja na cześć młodzieży narodowej

Z Gniewu (Pomorze) donosi (at.): Nasze miasteczko pograniczne obchodziło w niedzielę, 17 bm. wielką uroczystość ku czci 250-tej rocznicy Odsieczy Wiedeńskiej, połączoną z odsłonięciem pomnika króla Sobieskiego. Do dawnej siedziby króla, który, jak wiadomo, w Gniewie był długoletnim starostą, przybyło na uroczystość z całego Pomorza około 40 tys. osób.

Na placu koszarowym 65 p. p. przed historycznym zamkiem mszą św. celebrował ks. prałat Batkowski z Pelplina. Po nabożeństwie do licznie zebranych organizacyj, wśród których szczególną uwagę zwracał Zw. Młodych Nagólną uwagę zwracał Zw. Młodych Narod., wygłosił kazanie J. E. ks. biskup Okoniewski, poczem w imponującym pochodzie udano się pod szkołę powszechną im. Jana Sobieskiego, gdzie przemówienie wygłosił dr. Zwierzaniński z Tczewa. Uroczystego aktu

odslonięcia pomnika dokonał starosta powiatu tczewskiego p. Muchniewski. Zkolei odbyła się defilada organizacji towarzystw z 26 sztandarami i 4 orkiestrami na czele.

Cała uroczystość pozostanie na długo w pamięci Pomorzian.

Tegoż dnia odbyła się uroczystość odsłonięcia drugiego pomnika na Pomorzu mianowicie w Chojnicach (fotografję tego pomnika podajemy na innym miejscu). Tutaj w uroczystościach udział wzięło całe miejscowe polskie społeczeństwo oraz historyczna husaria kaszubska, która kroczyła na czele imponującego pochodu. W pochodzie tym wśród wielu innych organizacyj szedł m. in. niezwykle silny oddział Zw. Młodych Narodowców. Młodzież narodowa porwała za sobą serca społeczeństwa, które sypało z okien domów i chodników kwiaty,

wznosząc entuzjastyczne okrzyki. Gorąco przyjmowano również oddziały „Sokoła” oraz Powstańców i Wojaków. Uroczystego aktu odsłonięcia dokonał starosta powiatowy p. Mieszkowski, poczem przemawiali burmistrz miasta Chojnic dr. Sobierajczyk oraz jeden z inicjatorów budowy pomnika p. Jan Zieliński.

Pomnik w Chojnicach zbudowany został z własnych funduszków miejscowego Tow. Upiększenia Miasta bez jakichkolwiek subwencji. Jak to niedawno donosiliśmy, szlachetni inicjatorzy budowy pp. Zieliński i Baldamus zostali skazani na grzywnę z powodu jakichś formalności. W społeczeństwie chojnickim zapanowało z tego powodu wielkie niezadowolenie. Na szczęście mandaty karne nie przeszkodziły w odsłonięciu pomnika.

Cudowne uzdrowienie dziecka w Lourdes

W Lourdes zanotowano nowy wypadek cudownego uzdrowienia. W ciągu trzech dni wyleczone zostało całkowicie pewne trzyletnie dziecko, chore ciężko na gruźlicę płuc, co do którego lekarze po zastosowaniu odmy sztucznej i innych zabiegów stracili wszelką nadzieję. Dziecko było już w takim stanie, że nie przyjmowało żadnych pokarmów i zwracało wszelkie płyny, nawet zupełnie oziębione. Jeden z lekarzy postanowił dać mu wody z cudownego źródła w Lourdes. Po wypiciu połowy butelki tej wody gorączka znikła i dziecko zapadło w głęboki sen. Gdy następnego dnia lekarz szedł do małego pacjenta, znalazł go bawiącego się na ulicy. Lekarskie biuro sprawżeń w Lourdes umieściło ten fakt w rzędzie uzdrowień o charakterze nadnaturalnym. (KAP).

Kaplica w pniu tysiącletniego dębu

Jedną z najbardziej oryginalnych kaplic ku czci Matki Bożej znajduje się we francuskiej diecezji Rouen. Zbudowano ją w wydrążonym pniu tysiącletniego dębu, rosnącego we wsi Allouville i w roku 1696, a więc w okresie rządów wojenniczego króla Ludwika XIV, poświęcono Najświętszej Pannie Pokoju. Zarówno drzewo jak i świątynia mają interesującą historię. Wiek dębu, który należał niegdyś do właścicieli Allouville, już botanicy 18 wieku oceniali na 900 lat. W XI wieku jeden z posiadaczy wioski, Jean de Récusson, brał udział w pierwszej wyprawie krzyżowej. Później majątek przeszedł na własność pewnego Hiszpana, który przybył do Francji w orszaku Anny Austriaczki. Mimo wypróchniałego pnia dąb co roku pokrywa się świeżą zielenią. W roku 1696 miejscowy proboszcz powziął myśl przekształcenia korony i wnętrza drzewa na kaplicę. Jeden z jezuitów francuskich, o du Cerceau, wybudował sobie w koronie drzewa pustelnię i mieszkał w niej przez pewien czas. Pień ma 15 metrów obwodu. W korze drzewa wyciosano małe schodki, które biegną dokoła kapliczki. Gałęzie rozpościerają się na odległości trzech metrów i tworzą fantastyczny widok. W czasie rewolucji dąb miał być ścięty, ale nauczyciel miejscowy wpadł na pomysł, by powiesić na drzewie tablicę z napisem: „Świątynia rozumu” — i drzewo zostało uratowane. (KAP).

Sztuczne błyskawice i pioruny

Jeden z najwybitniejszych badaczy zjawisk atmosferycznych, prof. Harald Novinder, zademonstrował przed paru dniami w Upsali na dorocznym zebraniu szwedzkiego narodowego związku straży pożarnej szereg niezwykle interesujących eksperymentów elektrycznych. Prof. Novinder, który stoi na czele szwedzkiego „Instytutu wysokiego napięcia”, obrał sobie za specjalność badania nad błyskawicami i piorunami, a także nad sposobami ochrony przed niebezpieczeństwem piorunu. Za pomocą specjalnych instrumentów prof. Novinder obserwuje, rejestruje i fotografuje zjawiska atmosferyczne i elektryczne, zachodzące w promieniu paru kilometrów od Instytutu. W pracowni swojej wytwarza on również sztuczne błyskawice o napięciu 300 000 wolt, oraz zamiera wkrótce przystąpić do wytwarzania wyładowań elektrycznych o sile 2½ miliona wolt.

Na zebraniu w Upsali prof. Novinder zademonstrował zebrany przedstawicielom straży ogniowej funkcjonowanie piorunochronu przy uderzeniu sztucznego piorunu w dom, przesycony benzyną. Mimo kilkakrotnych uderzeń piorunu, dom nie zapalał się, a ogień wybuchł natych-

W tych dniach odbył się w Kotlinie w pow. jarocińskim zjazd koleżeński połączony z dziesięcioleciem kapłaństwa miejscowego proboszcza ks. Stanisława Galeckiego. Uroczystość zamieniła się w wielką manifestację koleżeńską. Mimo dnia pracy przystąpiło w czasie mszy św. ca. 600 osób do Komunii św. — a miejscowy kościół nie zmógł pomieścić przybyłych na uroczystość parafian i gości z okolicznych wsi i miast. Na zdjęciu widzimy uczestników zjazdu.

miast po usunięciu piorunochronu. Detonacja spowodowana uderzeniem była niezwykle silna. Prof. Novinder oświadczył zebranym, iż mógłby zademonstrować również działanie sztucznego piorunu na pień drzewa, który ulegnie rozbiciu. Zebrani odmówili jednak wzięcia udziału w dalszych niebezpiecznych eksperymentach prof. Novindera.

O błękitną wstęgę Atlantyku

Błękitna wstęga Oceanu to nie order, ani odznaczenie, to fikcja, określająca czas rekordowy, w którym statek odbył drogę przez Ocean. Na błękitnej wstędze nosi się wysokie ordery, przedewszystkiem zaś najwyższy order angielski order „podwiązki”, ufundowany w r. 1350 przez króla angielskiego Edwarda III, a przeznaczony wyłącznie dla panujących i członków ich rodziny. Błękitna wstęga stała się z biegiem czasu określeniem do najwyższego odznaczenia. Przyznawano ją także statkom odznaczającym się rekordową szybkością.

Przez długie dziesiątki lat Anglicy posiadali niebieską wstęgę Oceanu Atlantyckiego, aż w roku 1891 statek niemiecki Bismarck odebrał im ją, przebywszy drogę z Southampton do New York w 6 dniach 14 godzinach i 7 minutach. W roku 1909 Mauretania zdobyła znowu wstęgę błękitną dla Wielkiej Brytanji i zatrzymała ją przez 21 lat. W r. 1929 statek niemiecki Bremen odbił Anglikom błękitną wstęgę, przebywając Atlantyk w 4 dniach, 17 godzinach i 17 minutach. Odtąd już tylko minuty stanowią różnicę. W marcu 1930 statek Europa odbył drogę przez Ocean Atlantycki w 4 dniach, 17 godzinach i 16 minutach. Rekord ten pobili w roku 1933 Bremen, w 4 dniach, 16 godzinach i 15 minutach, przy szybkości 28,51 węzłów na godzinę. Lecz nie długo błękitna wstęga Atlantyku pozostała w Niemców. W roku bieżącym zdobył ją olbrzym włoski Rex (50.000 tonn), który przepłynął Atlantyk na linii Gibraltaru — Nowy Jork w 4 dniach 13 godzinach i 58 minutach. Niemcy wprawdzie utrzymują, że trasa ta południowa jest łatwiejsza, i że wycieczki włoski może być conajmniej rekordem na trasie południowej, podczas gdy rekord z błękitną wstęgą na trasie północnej wciąż jeszcze pozostają przy Niemcach.

Tymczasem już w wiosnę roku przyszłego spodziewać się należy zaciętego współzawodnictwa o błękitną wstęgę Oceanu. Włosi puszczą na wodę nowy olbrzymi statek, Conte di Savoia, który podczas jazdy próbnej osiągnął podobno szybkość 29,43 węzłów. Anglicy budują olbrzymi statek, który w najbliższym czasie zostanie wykończony. W maju 1934 roku opuści stocznia nowy statek francuski Normandie, który zapewne także sięgnie po błękitną wstęgę. W i P

Co to jest: choroba morska?

Z chwilą odzyskania niepodległości i dostępu do morza zainteresowanie społeczeństwa polskiego tem wszystkiem, co posiada styczność z błękitną wodą morską, wzrasta z dnia na dzień. Najlepiej świadczy o powyższem powodzenie różnego rodzaju wycieczek morskich w bliższe lub dalsze strony, tłumnie obselanych przez „szczerów lądowych” wszelkich dzielnic Polski. Dlatego też wzmianka o niedomaganiu, znanem pod nazwą „choroby morskiej”, które odstrasza i nie pozwala na pogodzenie się z morzem licznym jego wielbiciele, jest sprawą nawskroś aktualną.

Niektórzy, a wśród nich też i lekarze, twierdzą, że choroba morska nie jest niczem innym, jak tylko... złudzeniem. Jeśli nawetby tak było, to trzeba przyznać, że jest to złudzenie o olbrzymiej sile, niewiele bowiem niedomagań fizycznych jest tak przykrych, bolesnych i nieznośnych, jak właśnie choroba morska. Anglicy, najwięksi podróżnicy i tułacze morscy pod słońcem, których ojczyznę ze wszech stron otacza ocean, posiadają obszerną literaturę na temat choroby morskiej, a jeden z najpoczytniejszych autorów brytyjskich badał to zagadnienie z innej węższej strony,

Jest nim Jerome, który dowcipnie zauważył:

„Ciekawe, że nikt nigdy nie przyznaje się do choroby morskiej, na lądzie. Na morzu zawsze spotykalem się z ludźmi, cierpiącymi piekielne katusze wskutek ruchu fal. Na lądzie nikt nie wie co to choroba morska. Gdzież zatem chowają się — gdy są na lądzie, ci wszyscy, którzy wprost „umierają”, gdy znajdują się na pokładzie pływających statków?”

Inny „fachowiec” oświadczył, że gdy choroba morska chwytła człowieka w swe szpony wszystko dla niego przepadło. Ani najpiękniejsze krajobrazy, rozciągające się przed jego oczami, ani widok najbardziej urodzivej ukochanej kobiety przesuwać się przez pokład, nie uczynią najmniejszego wrażenia na nieszczęsnej ofierze przykrej choroby. Choroba morska to najstraszliwszy i najwyraźniejszy dowód, że w człowieku niestety materia przewyższa ducha. Wielu z wybitnych ludzi ze świata politycznego, naukowego i artystycznego nie odważyło się nigdy na przebycie oceanu, ze wymienimy tylko Verdiego, Wagnera, słynnego tenora Tamagno, Clemenceau i t. d. gdyż choroba morska — nie zważając na sławę, bezlitośnie zwala każdego którego organizm nie jest na nią specjalnie odporny. S. F.

Kto leci najszybciej?

Podczas gdy lotnicy ustanawiają nowe rekordy nad lądami i oceanami, zoology poczynili szereg spostrzeżeń, które wykazują, że największe ludzkie rekordy już dawno pobite zostały przez zwierzęta, w dodatku przez najmniejsze i że zapewne ludziom nigdy nie uda się pobić tych rekordów zwierzęcych.

Krótko przed ukończeniem przygotowań do lotu przez Atlantyk eskadry włoskiej generała Balbo, wydarzyła się w Desenzano nad jeziorem Garda w okazałej szkole lotniczej wielka sensacja. Porucznik lotnik Agello pobil rekordzistę światowego lotnika Stainfort, Anglika, o tyle, że przebiegł tegoż średniogodzinna szybkość maksymalną 655,667 km. Osiągnął on na przepisowej trasie trzech klm w jedną i drugą stronę szybkość 682,403 klm. Podczas jednego z lotów zarejestrowano nawet szybkość 692,529 klm, a więc szybkość 700 klm na godzinę jest prawie osiągnięta.

Włosi nawet zapewnijają, że włoski porucznik lotnik Neri podczas treningu i bez kontroli urzędowej granicę 700 klm już znacznie przekroczył, osiągając 740 klm, która to szybkość jednakże stwierdzona

być musi dopiero przez bezstronnych obserwatorów.

Lecz ostatecznie szybkość ta bynajmniej nie należy do niemożliwości Teora, że człowiek przypłaci życiem jeżeli zbyt szybko leci, już dawno jest pogrzebana. Lecz co znaczy nawet szybkość 700 klm, wobec szybkości, jaką osiągają niektóre zwierzęta. W Afryce i nad wybrzeżem portugalskim zaobserwowano chmary motyli, które przeleciały z Ameryki Południowej. Nie przelatywały one regularnie lecz korzystały z niektórych pomyślnych prądów powietrznych, by się dać ponieść do Europy, przyczem same nie najgorzej współpracować musiały swymi skrzydłami. Nie należy bynajmniej do rzadkości że statki spotykają na Oceanie chmary motyli, które zmęczone lotem osiadają na statku by wypocząć.

Największą wszakże szybkość według według dotychczasowych obserwacji osiąga mucha giez bydlęcy bo 350 metrów na sekundę, czyli większą szybkość niż fale głosowe (330 metrów). Znaczy to, że mucha ta w godzinie przebyć potrafi 1250 klm, czyli że osiąga szybkość 12 krotnie większą, niż najszybsze nasze pociały. Lecąc z tą szaloną szybkością mucha ta przeleciałaby z Ameryki do Europy w 3 godzinach i 10 do 15 minutach. Jest to oczywiście wynik teoretyczny gdyż nikt dotąd nie obserwował muchy tej podczas tak długiego lotu. W i P

Najstarsze modele samolotów

Cenne zbiory muzeum w Kensington (Anglia) wzbogaciły się o dwa modele samolotów, z których jeden pochodzi z 1799 r. a drugi z 1847. Oba zbudowane były przez inż. Springfellowa. Pierwszy samolot nigdy nie latał w powietrzu, był natomiast zawieszony w olbrzymim hallu na drucie. Liczni widzowie zwiedzający hall, dziwili się, że samolot niekiedy poruszał linę i podnosił się na kilka stóp. W owych czasach ruchy pierwowzoru tego samolotu wywoływały wielkie poruszenie. Aparat był trzyplowcem. W 48 lat później Springfellow wynalazł nowy, jednopłowiec który w porównaniu z poprzednim stanowił olbrzymi postęp, bo na tym aparacie Springfellow podniósł się na wysokość 40 metrów S. F.

RADJO

Wtorek, dnia 19 września 1933 r.

Poznań (335 m) godz. 12.25 (Warszawa); godz. 13.03 płyty gramof.; godz. 14.00 notowania giełdy; godz. 18.00 kwadrans myśli katolickiej; godz. 18.15 (W); godz. 19.35 program teatr. pozn. i Radjostacji; godzina 19.40 (W); godz. 19.58 sygnał czasu; godzina 20.00 (W); godz. 22.00 sygnał czasu — kom.; godz. 22.15 muzyka tan. z kaw. „Esplanade”.

JEDYNE LAMPY RADJOWE WYRABIANE W KRAJU TO PHILIPS „MINIWATT”
ng 5434

Warszawa (1412 m) godz. 7.00 audycja poranna; godz. 12.05 muzyka lekka (płyty); godz. 12.55 dziennik południowy; godz. 15.15 muzyka z płyt; godz. 16.00 koncert popularny z Ciechocinka; godzina 17.00 „Skrzynka pocztowa”; godz. 17.15 koncert solistów; godz. 18.15 odczyt z cyklu „Polska Współczesna”; godz. 18.35 recital śpiewaczy Jadwigi Papińskiej; godz. 19.40 „Na widnokręgu”; godz. 20.00 koncert; godzina 21.00 „Bieżące wiadomości rolnicze”; godz. 22.00 muzyka taneczna; godz. 22.25 wiado-

W Nowym Jorku wskrzeszono sport jazdy na „rolkach”, zmodernizowanych jednak i utrudnionych. Na zdjęciu widzimy przedstawicielkę dawnych czasów na dawnych rolkach 4-kółkowych, oraz przedstawicielkę dzisiejszą na rolkach 2-kółkowych.

Ćwiczenia ochronne przed przyszłą wojną. W Oranienburgu otwarto wczoraj szkołę ochrony przeciwważowej, która technice użycia masek przeciwważowych udostępniła najszerzym kołom społeczeństwa. Łącznie z tem urządzono propagandowy pokaz alarmowy.

mości sportowe; godz. 22.40 muzyka tańeczna (d. c.).

Programy zagraniczne: Motela (1438 m) i Sztokholm (435 m) 20.00 koncert popularny...

27 Loteria Państwowa

(Nieurzędowa).

W dziewiątym dniu ciągnięcia 5 klasy wygrane padły na numery następujące:

Po 15.000 zł na nr. nr.: 21334 48719. Po 10.000 zł na nr.: 148590. Po 5.000 zł na nr. nr.: 17163 32063 44902 77561.

Po 2.000 zł na nr. nr.: 7056 15427 16734 33267 48141 49703 55704 55709 56606 64745 67929 72743 82777 83220 84111 95193 95327 97732 121260 150932.

Po 1.000 zł na nr. nr.: 482 7293 11088 15483 21658 34067 49485 50461 53534 62224 63622 66052 79108 89831 91645 92034 92186 93712 97129 102038 102129 103123 103157 107126 110687 112904 113514 144594 117452 125810 130991 141636 142880 147953.

Po 250 zł na nr. nr.: 175 80 265 339 68 469 615 47 99 888 923 53 63 1078 236 305 30 507 35 64 722 842 82 910 2293 67 70 88 324 35 429 51 65 82 516 629 795 842 926 98 3097 257 578 619 910 4172 228 569 702 967 5012 168 98 205 304 459 657 82 99 767 947 6126 93 214 353 414 31 46 83 695 805 965 88 7341 519 57 628 52 701 77 8095 360 82 503 633 913 9033 43 48 98 162 64 337 420 50 676 831 10073 78 200 38 46 393 413 78 82 556 78 95 648 837 972 92 11189 246 398 567 798 863 70 12059 70 90 229 54 565 617 779 938 60 13028 235 76 526 64 867 14044 108 59 63 74 341 71 469 532 699 776 917 15157 204 67 535 896 16142 79 217 97 321 48 485 512 32 642 89 724 906 69 17178 99 265 397 411 539 75 622 42 49 793 18013 103 85 211 316 475 936 19149 211 536 947 52 78 20086 112 219 510 757 61 917 21349 52 97 466 99 754 812 22246 56 84 23083 168 77 277 455 79 511 23 34 768 802 940 57 24062 103 218 341 632 25016 98 128 81 275 433 501 27 715 840 971 22088 146 336 554 81 630 48 50 91 725 32 83 822 82 98 952 84 27233 446 682 97 808 914 85 28002 69 79 82 98 500 614 57 719 88 29120 617 723 880 30113 278 436 60 533 801 60 81 31137 46 87 239 64 370 503 10 53 886 32027 39 76 85 216 33 391 643 45 75 801 61 975 33037 130 99 201 343 87 841 686 958 34188 264 326 415 25 65 87 806 906 58 81 35208 11 498 736 841 960 36047 145 521 601 745 78 80 907 46 95 37016 89 105 37 51 75 246 89 453 76 560 781 800 904 86.

Konkurs Wierszowy dla Czytelników „Kurjera Poznańskiego“

Z jednej z nazw niżej podanych, znanych wyrobów firmy HENRYK ŻAK w POZNANIU, Fabryka Perfum, Kosmetyków i Mydeł Toaletowych, należy utworzyć krótki 2-wiersz względnie 4-wiersz.

Wiersze te powinny ukazać się w treściwych, łatwo do zapamiętania określeniach, doborowej jakości niżej wymienionych, popularnych wyrobów.

W konkursie mogą wziąć udział tylko Czytelnicy „Kurjera Poznańskiego“. Kto „Kurjera Poznańskiego“ jeszcze nie abonuje, może go zaabonować jeszcze dzisiaj. Numery, dotyczące Konkursu Wierszowego firmy Henryk Żak w Poznaniu, stawiamy do dyspozycji gratisowo, póki zapas starczy.

Nazwy wyrobów, z których conajmniej jedna powinna się znajdować w wierszu:

- Przemysławka, woda kolońska i mydło, Chlorami, pasta do zębów, Miaflor, krem, puder, emalia do paznokci, Hezadont, eliksir i pasta do zębów.

Za najlepsze wiersze wyznacza firma Henryk Żak w Poznaniu 100 nagród. Każdy z wierszy odznaczonych ma prawo do nagrody, nawet choćby jedna osoba nadesłała więcej niż jeden wiersz. Do każdego utworu należy dołączyć zewnętrzny kartonik od pasty do zębów Chlorami. Wszystkie premijowane wiersze pozostają wyłączną własnością firmy Henryk Żak w Poznaniu.

995 100017 97 299 391 405 519 45 83 677 704 970 101053 65 144 400 76 654 82 90 933 102054 172 269 468 537 610 39 714 95 821 920 103092 124 36 37 338 540 61 621 74 827 65 104071 83 240 346 554 75 94 627 33 75 748 82 831 105127 90 602 55 795 952 106009 81 117 76 222 309 426 597 669 705 55 848 990 107366 450 534 709 057 108026 42 205 93 407 63 76 740 71 83 917 109027 31 92 165 78 232 413 55 521 93 676 721 808 956 110180 268 393 603 17 111004 51 581 636 56 777 831 84 112023 84 141 356 424 644 708 860 85 113077 323 568 615 803 970.

114088 151 67 230 340 85 521 789 944 52 68 115009 49 97 113 41 56 252 337 57 623 63 69 718 52 908 16 116011 137 509 602 846 88 915 117146 278 388 462 608 67 118053 120 296 359 499 803 119119 32 296 335 487 642 941 89 120031 65 739 41 73 853 79 933 121004 87 95 162 66 97 469 74 521 23 615 930 50 122085 114 55 218 380 413 679 75 97 70 73 123181 90 416 516 660 71 705 124331 77 492 501 13 38 66 759 832 125033 97 180 261 307 46 95 543 61 619 92 725 74 810 126103 29 39 244 311 14 127171 77 295 786 841 961 128029 100 58 380 529 37 42 84 780 854 73 914 22 50 129015 70 231 58 400 31 90 529 602 41 700 130014 58 68 164 240 424 25 46 722 61 62 75 81 978 131135 329 486 661 708 14 67 837 71 132005 65 81 305 401 519 700 862 929 133117 366 578 79 998 134092 111 83 94 260 488 536 47 612 735 66 83 798 931 84 135026 143 341 556 609 29 803 93 925 31 62 136111 45 263 65 419 74 86 521 24 40 60 646 137002 12 14 101 53 409 38 81 507 24 50 73 679 824 31 32 946 138064 80 190 401 6 551 70 690 815 903 80 139040 145 400 503 628 79 727 835 37 956 140002 71 84 124 247 54 437 46 563 686 834 141145 56 59 429 544 779 858 916 46 142094 157 64 234 74 304 79 572 646 764 96 805 143130 98 236 583 647 96 702 70 983 144003 132 240 79 341 438 618 736 824 66 97 145034 61 292 463 79 713 146067 424 49 82 617 806 147000 34 36 193 226 413 65 521 690 723 48 829 74 920 148083 235 47 90 494 588 678 701 840 922 149020 281 322 527 45 628 72 734 887 92 150046 109 274 720 884 904 52 151046 79 145 64 253 65 421 47 617 741 83 152139 76 436 659 885 945 153121 83 234 86 347 63 68 497 580 682 708 86 825 985 154045 47 447 88 702.

CIĄGNIENIE POPOŁUDNIOWE. 15.000 zł. Nr. 64087. Po 10.000 zł. Nr. 73173 108098. Po 5.000 zł. Nr. 23251 81867 93682 140599 151139. Po 2.000 zł. Nr. 10072 10268 13895 14912 35448 37712 37750 38373 48557 50931 54200 66758 71588 107027 124397 125489 127440 138779 138955 141002.

Po 1.000 zł. Nr. 798 3829 7933 8577 13832 16494 19984 26767 27395 32678 34272 43632 43660 50635 50753 51874 53128 56807 64051 67661 76117 80248 87402 97238 98419 106656 132912 140540 140741 144163 154211 149334 150792 151801 153133.

Po 250 zł na N-ry: 48 290 384 436 526 671 739 78 1050 245 76 370 78 482 529 731 823 2117 464 622 71 743 3016 27 122 289 467 535 72 921 83 4072 385 527 45 762 960 72 5018 60 469 534 745 63 859 6200 15 38 89 347 595 610 715 20 79 881 7135 65 296 462 517 21 24 760 79 865 948 8016 28 354 410 580 699 810 9116 44 308 12 499 545 610 746 811 75 901 10084 253 327 52 64 418 58 529 36 53 73 99 644 758 861 938 11065 148 292 357 63 439 554 95 793 12101 641 13015 111 33 96 229 415 648 91 14047 57 80 134 97 389 404 12 500 647 862 15122 81 316 51 79 426 84 575 739 845 16255 374 458 952 17029 31 42 60 93 160 298 121 921 18159 276 412 580 99 633 736 52 19005 411 43 279 433 573 944 70 20044 138 279 524 604 764 813 74 99 21003 34 143 390 556 99 614 74 769 814 92 931 45 47 22189 220 39 43 314 48 57 404 25 568 652 852 89 952 23108 241 352 402 8 19 84 550 752 961 24027 36 53 98 154 56 351 59 402 79 854 57 25323 520 620 71 72 768 850 26063 220 76 315 74 906 24 46 27169 447 52 573 620 89 710 894 922 28068 139 372 84 85 447 571 768 85 29104 34 89 354 557 60 692 726 978 85 39072 92 265 325 420 52 76 636 75 752 97 976 31113 290 364 90 423 608 36 799 902 32067

253 349 77 431 78 566 70 619 35 718 37 887 95 75024 176 288 452 571 886 917 33. 76008 141 54 320 70 467 517 824 75 79 991 77242 81 304 60 405 582 98 652 831 44 916 41 78023 92 158 250 406 70 594 621 761 869 79318 70 442 525 767 80117 81 94 383 431 604 81016 75 103 202 26 46 329 74 634 837 99 976 82224 54 340 403 6 621 91 927 83255 300 79 489 915 84219 340 402 19 36 49 649 85223 316 77 408 54 512 22 683 807 991 86457 545 90 282 72 87172 352 488 729 80 850 88119 329 503 83 622 47 796 89092 290 424 47 77 541 82 722 844 72 924 90095 96 280 500 26 34 70 673 759 90 850 908 61 99 91195 555 659 848 937 92021 31 150 213 47 331 566 871 89 93031 84 93 135 47 505 7 62 630 62 94180 210 418 734 994 95023 41 180 268 69 318 456 519 22 72 644 75 889 96244 458 525 67 696 700 10 78 814 30 90 97054 138 68 85 89 206 10 15 309 79 668 726 47 803 98080 133 285 327 45 67 80 576 99122 30074 410 80 525 868 908 24 100109 232 445 523 60 66 614 724 84 332 101002 49 484 584 605 872 913 82 102003 85 159 249 643 898 936 56 80 103585 680 770 71 74 104010 19 34 79 229 348 550 689 92 723 832 76 105009 35 62 259 78 360 89 415 78 95 945 50 740 904 106056 178 317 578 689 765 827 521 59 107005 6 220 480 664 91 937 108142 47 648 819 109014 37 63 160 96 205 12 47 69 394 411 19 86 617 27 30 789 810 901 110092 178 267 71 809 70 976 96 111179 632 41 720 810 55 937 112090 168 70 559 668 79 113204 339 53 424 47 641 835.

114504 76 646 57 701 966 115123 30 34 278 476 512 79 701 862 116080 206 34 500 651 776 508 65 964 117033 170 217 428 92 555 67 740 92 803 924 118006 156 205 380 426 530 629 65 804 921 81 119144 455 673 706 12 814 982 120059 151 352 711 808 21 981 91 121031 37 73 202 12 26 366 411 98 599 122017 99 172 215 349 458 506 63 606 18 64 774 851 82 123092 98 241 268 70 479 607 95 765 859 124104 337 47 496 631 58 68 736 56 74 902 74 125069 100 309 27 83 425 519 51 644 726 52 126360 487 536 610 719 73 868 907 127772 80 886 935 64 128190 381 555 79 93 815 129087 196 277 404 96 501 573 23 689 909 94 130018 57 65 545 87 751 871 80 920 75 131205 6 390 522 49 132192 392 475 552 626 45 703 824 52 73 76 902 133040 89 115 69 801 9 75 947 53 134076 182 212 348 455 525 41 675 723 43 59 73 881 92 135014 49 114 290 552 651 742 986 136107 256 70 337 445 569 663 774 814 52 137017 223 82 314 71 660 766 138077 96 134 209 366 84 536 69 653 86 749 70 99 926 87 95 139103 18 78 80 239 396 494 530 609 724 50 140143 74 83 410 555 624 705 577 88 141221 693 855 142001 252 374 537 715 29 891 913 15 82 143099 157 60 278 343 408 95 518 651 837 913 94 144286 490 622 837 913 94 145084 242 91 351 492 702 87 982 146008 79 260 71 85 307 62 596 691 708 808 81 147087 140 350 92 502 667 882 99 148008 39 132 213 495 515 36 711 48 875 958 90 95 149180 85 230 41 455 707 936 150028 88 135 44 493 679 738 819 76 151280 526 540 63 66 653 825 980 91 152004 845 62 909 153135 269 472 512 701 883 960 154031 36 393 682 991.

253 349 77 431 78 566 70 619 35 718 37 887 95 75024 176 288 452 571 886 917 33. 76008 141 54 320 70 467 517 824 75 79 991 77242 81 304 60 405 582 98 652 831 44 916 41 78023 92 158 250 406 70 594 621 761 869 79318 70 442 525 767 80117 81 94 383 431 604 81016 75 103 202 26 46 329 74 634 837 99 976 82224 54 340 403 6 621 91 927 83255 300 79 489 915 84219 340 402 19 36 49 649 85223 316 77 408 54 512 22 683 807 991 86457 545 90 282 72 87172 352 488 729 80 850 88119 329 503 83 622 47 796 89092 290 424 47 77 541 82 722 844 72 924 90095 96 280 500 26 34 70 673 759 90 850 908 61 99 91195 555 659 848 937 92021 31 150 213 47 331 566 871 89 93031 84 93 135 47 505 7 62 630 62 94180 210 418 734 994 95023 41 180 268 69 318 456 519 22 72 644 75 889 96244 458 525 67 696 700 10 78 814 30 90 97054 138 68 85 89 206 10 15 309 79 668 726 47 803 98080 133 285 327 45 67 80 576 99122 30074 410 80 525 868 908 24 100109 232 445 523 60 66 614 724 84 332 101002 49 484 584 605 872 913 82 102003 85 159 249 643 898 936 56 80 103585 680 770 71 74 104010 19 34 79 229 348 550 689 92 723 832 76 105009 35 62 259 78 360 89 415 78 95 945 50 740 904 106056 178 317 578 689 765 827 521 59 107005 6 220 480 664 91 937 108142 47 648 819 109014 37 63 160 96 205 12 47 69 394 411 19 86 617 27 30 789 810 901 110092 178 267 71 809 70 976 96 111179 632 41 720 810 55 937 112090 168 70 559 668 79 113204 339 53 424 47 641 835.

Za ogłoszenia i reklamy odpowiada administracja w osobie Antoniego Leśniewicza w Poznaniu. Kurs Rytmiki i Plastyki Walentyny Wiechowiczowej. Kurs: Rytmiki i Plastyki dla pań rok I, II i III, i Rytmiki dla dzieci. Osobny kurs gimnastyki obchodzącej dla pań. Wpisy i informacje tymczasowo Studium Wychowania Fizycznego (Park Wilsona) codz. o godz. 4-5. zg 19 884

W Roku Świątecznym na resztę kosztów budowy Pomnika Najśw. Serca P. Jezusa w Poznaniu ofiarowali do dnia 3. 9. 1933.

- Ze skarbony przy Pomniku wybrano 3. 9. 33. 28,94. Pracownicy Urzędu Poczt., Chodzież 14,50. E. Szewczyk, Szczakowa 3,00. J. Majewska, Ostrzeszów, z pr. o zdr. ojca 5,00. Dr. Fr. Poźniak, Kraków 5,00. A. Mańkowski, Kraków 5,00. J. Mroczek, Kraków 2,00. M. Betkowski, Skarszewy 3,00. M. Pałik, Wolsztyn 3,00. J. Wawrzynowski, Wolsztyn, na int. korz. prz. 1,00. A. Zboińska, Czepów Dolny 5,00. W. Matuszewska, Warszawa 10,00. E. Wielgut, Warszawa 5,00. St. Galuska, Zwińców 5,00. L. Dzinbała, Franciszko 30,00. H. Wojciechowska, Krotoszyn 2,00. N. N. Kościan, z pr. o zdrowie 5,00. Pracownicy Urzędu Poczt., Ostrow 54,60. M. Pysz, Warszawa 3,50. Ziółki, maj. Węgierskie 30,00. A. Graczy, Sepolno 5,00. A. Fröhlich, Inowrocław 5,00. St. Przybylski, Jarocin 1,00. Fr. Dominiak, Szwyrce 3,00. Partycjowa, Rozstrzobowo 5,00. Z. Świąciecki, Warszawa 5,00. Dr. M. Wawrzynowicz, Warszawa 3,00. Ks. prof. W. Włodarczyk, Łódź 5,00. J. Plotkowska, Kobylnica 5,00. W. Wojciechowska, Kościan 10,00. St. Kudasowa, Kwiecień 1,00. Młowskie Stow. Spożyców w Miawie 3,00. I. Styrski, Czarny 1,00. J. Hajto, Czarny 1,00. M. Gembarowski, Rohatyn 5,00. S. S. Miłosierdzia, Sambor 10,60. Dr. L. i W. Gorczyńscy 10,00. J. Nawrocka, Krosno 3,00. M. Dannemann, Gdańsk 5,00. H. Dabrowski, Śródka 10,00. Dr. W. Bogdanowski, Kraków 2,00. J. Kotowicz, Jasło 5,00. Inż. R. Brelewski, Warszawa 5,00. J. Borski, Busko Zdrój 5,00. E. Dąbrowski, Czorsztyn 2,00. J. Kedzierski, Raczkany 5,00. Arch. Cz. Müller, Lwów 2,00. J. Stanisławski, Wenecja 3,00. K. Marpertowie, Miejska Górka 3,00. Fr. Koronowska, Poznań 5,00. J. Sosnowski, Warszawa 5,00. St. Janczewski, Warszawa 1,00. Inst. Metalurgii i Metaloznawstwa Politechniki Warszawskiej 10,00. Inż. Arch. A. Wł. Kowalski, Płock 1,00. J. Korpak, Bydgoszcz 2,00. St. Fredek, Bydgoszcz 10,00. L. C

Dnia 15 września 1933 zasnęła w Bogu opatrzona św. Sakramentami po 17 letnich ciężkich cierpieniach, znoszonych z anielską cierpliwością, moja najukochańsza, najdroższa, nigdy niezapomniana żona, najlepsza, najtroskliwsza mamusia, ś. p.

z Szczygłowskich
Teodora Skutecka

przeżywszy 49 lat. Pogrzeb odbędzie się we wtorek, o godzinie 10 we Lwówku.

zg 19 903

W ciężkim smutku pograżeni
mąż i córka.

Lwówek, Pleszew, Ostrów, Nakło, Bydgoszcz, Poznań, Królewska Huta, Solec Kujawski.

W niedzielę, dnia 17 września 1933 r., zasnęła w Bogu, po ciężkich cierpieniach, opatrzona Sakramentami św., nasza najdroższa i ukochana matka, teściowa i babcia, ś. p.

z Józwiaków **Marja Chuda**

przeżywszy lat 83. Pogrzeb odbędzie się w środę, 20 bm., o godz. 5 z domu żałoby na cmentarz parafialny we Wleńniu n/Notecią, o czym donoszą w ciężkim smutku pograżeni
dzieci, wnuki i rodzina.

zg 19 910

Wleńń n/Notecią, Poznań, Berlin.

Samochód Kabriolet

dobrej marki silna maszyna. długa linja. dobrym stanie. kupie. Spieszne zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 19 909

DZIECIĘCE

sukienki, sweterki, pończochy, trykociki
S. KACZMAREK

ul. 27 Grudnia 20.
dg 1274

Wybielisz swą skórę

W ciągu

3-ch dni

Cały Paryż nie przestaje mówić obecnie o rzekomym cudzie polegającym na piękności świeżej, białej, nowej skóry. Nowy znakomity paryski Odżywczy Krem Tokalon kolor biały (nie tłusty), zawiera świeży krem i oliwę połączone ze składnikami wybielającymi, ściągającymi i wzmacniającymi skórę. Wnika momentalnie do por. usmierza rozdrażnione gruczoły, ściaga rozszerzone pory, rozpuszcza wagi, które same odpadają, udelikatnia i wybiela najbardziej szorstką, najciemniejszą cerę o 3 odcienie w ciągu 3-ch dni. Nadaje skórze nieopisaną świeżość i piękno — niemożliwe do osiągnięcia żadnym innym sposobem. Używaj codziennie rano tego nowego Kremu Tokalon (kolor biały), a wynik nie da na siebie długo czekać.

ng 5 480

We wtorek, dnia 26 września br., o godz. 16, odbędzie się w salce Domu Rzemieślniczego w Poznaniu

Roczne Walne Zebranie Członków Spółdzielni „CARMIN“, Spółdz. z o. o. w Poznaniu

z następującym porządkiem obrad:

1. Zagajenie.
2. Zatwierdzenie bilansu i rachunku zysków i strat.
3. Uchwała anulująca uchwały Walnych Zebrań z dnia 5. 2. 1932 i dnia 8. 3. 1932.
4. Wybór członków Rady Nadzorczej w miejsce ustępujących.
5. Wnioski i wolne głosy.
6. Zamknięcie.

Za Radę Nadzorczą: Ignacy Wrembel.

Za Komisję Likwidacyjną: (—) Zygmunt Ulatowski.

I. Ogłoszenie.

Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy z dnia 20 lipca 1933 r. uchwaliło likwidację firmy „Drukarnia Katolicka S. A. w Poznaniu”, wobec czego podpisany likwidator po myśli § 129 prawa o spółkach akcyjnych wzywa wierzycieli firmy do zgłoszenia swych pretensji w ciągu roku od daty ostatniego ogłoszenia.
Pg 4525-37.108

(—) Bolesław Winiewicz.

Kalkulator

pierwszorządny fachowiec z dłuższą praktyką potrzebny zaraz do kalkulacji wstępnej w fabryce wyrobów metalowych (obróbka ręczna i mechaniczna). Pożądana znajomość robót blacharskich fasonowych Zgłoszenia pism. z życiorysem, odpisami świadectw i warunkami pod dg 1419 do Kurjera Poznańskiego

Magazyn 400 kw. m.

z boczną koleją przy Głównym Dworcu na sprzedaż. Pz 4 530-38.5
Oferty „PAR”, Al. Marcinkowskiego 11 pod 38,5

Uchwała. W sprawie postępowania układowego wdrożonego na wniosek Banku Przemysłowców Sp. Akc. w Poznaniu, Stary Rynek 73/4 zwoluje się w myśli art. 49 i nast. rozporządzenia o zapobieganiu upadłości z dnia 6 marca 1928 Dz. Ust. R. P. Nr. 27 poz 244 ogólne zgromadzenie wierzycieli na dzień 4 października 1933 godz. 9 w sali Kina „Metropolis” w Poznaniu, ul. Piękary 17. Poznań, dnia 12 września 1933. **Sąd Grdzki.** ng 5 171

Do wiadomości P. T. Konsumentów gazu na terenie stol. miasta Poznania

Komunikat urzędowy.

Przypominamy wobec ujawnionych niedokładności, że wszystkie prace z dziedziny instalatorstwa gazowego wykonywać mogą na podstawie art. 9, ust. 2 Rozporządzenia Pana Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 7 czerwca 1927 r. oprócz Gazowni **tylko koncesjonowane firmy.**

Adresy tych firm są umieszczone w gablotce Składu Gazowni przy ulicy Nowej 10. Gazownia Poznańska nie odbiera i nie przyłącza do sieci gazowej urządzeń gazowych, wykonywanych przez firmy niekoncesjonowane i nie objęte wspomnianym wyżej spisem.

Gazownia Miejska w Poznaniu.

ng 5496/7

OGŁOSZENIA DROBNE

Ogłoszenia wśród drobnych: 1-lamowy milimetr 50 groszy

Znak oferty naprzykład: n 2395, z 21205, d 1811
j t. d. = 1 słowo.
Drobne ogłoszenia przyjmuje się do godziny 11.

PIEGI

oraz wszelkie nieczystości skórne usuwa radykalnie od lat wypróbowany i niezawodny.

Krem Bella

wysyłka każdej ilości. Cena za stoik 2,— zł Mydło Bella 1,— zł do nabycia w aptekach i drogeriach lub wprost we wytwórni.

Apteka p. Korona
Poznań, Górna Wilda 61.
dg 538

Nagłówkowe słowo (tłusto) 25 groszy, każde dalsze słowo 15 groszy, 5 liczb = jedno słowo, l, w, z, a = każde stanowi 1 słowo. Jedno ogłoszenie nie może przekraczać 100 słów, w tem 5 nagłówkowych.

1 SPRZEDAŻE

Willa w Lesznie

8-pokojowa dla 1 lub 2 rodzin z wszelkimi wygodami, centralne ogrzewanie dla każdego pietra osobno, duży balkon, 2 werandy, garaż, stajnia, mieszkanie dla siostry, ogród, zaraz do sprzedania lub zamiana na dom z ewentualną dopłatą. Warunki wedle oferty. Oferty do Kurjera Poznań zdg 65 738

Pianino

okazyjnie Górna Wilda 30, Nowaczyk. Pg 4513-56.421

Meble

najtaniej **A. Baranowski**
Poznań, Pogórna 13.
Pg 3122-23.59

Meble
najtaniej w **Bakosia**
ul. **Wenecjańska 1**
Most Chwaliszewski, przy Krzyżku
zdg 63 402

Meble

pierwsze źródło zakupu, sypialnie, debowe, materacami 250 — jadalne szperowane 250,— gabinety 220,— kuchnie 75.— Fabryka Mebli. Rynek Śródecki, Wystawiam Wieża Górnosłaska zdg 64 751/2

Podarki okazjone

największy wybór „Lamusa” ul. Strzelecka 1 Pg 4514-56.422

Maszynę

„Underwood” tanio, — biurowa „Lamusa” ul. Strzelecka 1 Pg 4515-56.422

Oberża

na nizinach pomorskich z filią mleczarską, dobrze prosperująca z całkowitem urządzeniem z powodu choroby zaraz do sprzedania. Do objęcia 15 000 zł potrzebne. Adres Kurjer Pozn. zdg 65 154

Kinoaparat

Ernemann, komplet tanio. Polna 39, m. 7. zdg 65 621

Platformę

(rolwaga) na 50 cent, wyremontowana bryczka jednotonowa, bany do wody, beczki żelazne do benzyny spręża i Dekowski Środa. zdg 65 002

Płyta

marмурowa na umywalkę 100 raz 57. Stolarska Górna Wilda 21 4 1407

Meble kupuj wprost od rzemieślnika

zwiąż Wystawę Zdrowia i Hygieny w Poznaniu — oddział mebli, wieża Górnosłaska. zdg 64 654

Dom

w Lesznie przy najgłośniejszej ulicy, z rzeźnictwem lub inną branżą, za 18 000 zł, gotówka sprzedam. Znaczek odpowiedz. Bliższe informacje Kempa, Leszno, Dworcowa 43. ng 5495

Wózek

dziecięcy modny sprzedam tanio. Adres Kurjer Poznański zdg 65 938

Lóżka

rozmaite meble używane. Woźna 13b, mieszkanie 9. ng 3487

Magazyn mebli Józef Baranowski Wrocławska 19

Ceny najniższe. Pg 3723-33.97

Willa

murowana Margonia okazyjna sprzedaż 7 pokoi, stajnia, ogród, niedaleko jezioro, lasy, 7 500 gotówka 1 500 hipoteka Wiadomość Dr. Dąbrowski, Katowice, Jordana 18 d. 65 999

Essex

limuzyna dwudziwoja, gotowa do jazdy tanio sprzedam Oferty Kurjer Poznański zdg 65 023

Okazyjna sprzedaż

maszynę trykotarską SSO 7-60 z powodu objęcia posady udziela bezpłatnie, Michał Pomykał — Wleńń n/Notecią. ng 5487

Sprzedam

traktor „Doering” 15 HP, wraz z dwoma plugami i odpowiednią mocarnia do tegoż. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdg 66 031

Dobra

pluszowa kanapa i tani wózek dziecięcy Winowicz Marsz Pogórna 36. zdg 66 023

Kompletną

sypialnie, debowa oraz częściowo inne umeblowanie bardzo tanio. Adres Kurjer Poznański zdg 66 010

Okazyjna

2 pokoje meble nowoczesne, 2 jadalnie, jasny dąb, 2 saloniki, oraz inne meble używane. Woźna 44, Poleki Dom Komisowy. ng 66 072

Singera do szycia okazjynie sprzedam. Oferty Kurjer Poznański zdg 66 138

Uwaga Kupie kilka używanych sprzętów jadalek rotówka. Woźna 44. Polski Dom Komisowy. zdg 66 071

Lustro krzesła wyścielane kanapa. fotole korzestnie sprzedam. Ozrodz-wa 5 m. 16. zdg 66 060

Plac budowlany 3 500 m². Szamarzewskiego. tania sprzedam wydzierżawie lub zamienie na inny obiekt. Skarbowa 1. m. 5. zdg 66 062

Mebel Bracia Pohl Jezuicka 1 własnego wyrobu najlepsze, najtansze zdg 66 163

Parcele przy lazarskim kościele i wykończonaj ulicy sprzedam natychmiast. Oferty Kurjer Poznański zdg 66 047

Antyki Mlyńska 4. zdg 66 156

Salon brzożowy 11 części tania. Mlyńska 4. zdg 66 155

Z powodu wyjazdu stolowy pokój tania sprzedam. Wierzbicice 32. mieszkanie 6. zdg 66 147

Antyki wielka wyprzedaż Pocztowa 22. Pg 4 443-56.394

Plac w Gdyni narożny sto metrów od Banku Polskiego. tania sprzedam. Władomosc Dominik Kujawa ulica Starowiejska dom Baka. Gdynia. ng 5492

Rzeźnictwo z mieszkaniem. dobrze prosperujace natychmiast do sprzedania. Stosunki rodzinne. Lyczka. Naklo Hallera 28. ng 5493

Rabarberu 20-50 centnarów zaraz tania sprzedam. Ozrodnictwo Poznań-Rataje. Grabarczkw. zdg 66 123

Używana maszynna szycia reczn. meble sprzety domowe tania. Dabrowskiego 5 a. m. 7. zdg 66 203

Restauracje najstarsza. dobrze prosperujaca. pełna koncesja centrum miasta Poznania sprzedam. Oferty Kurjer Pozn. zdg 66 204

Willa półtora morgi ogrodu Puszczykóww. cena 15 000 Oferty Kurjer Poznański zdg 66 236

Wóz 3 calowy sprzedam. Traugutta 32 m. 2. zdg 66 224

Rasowy szpic. czujny. czysty. Maleckiego 25 - 7. zdg 66 222

Jadłodajnie dobrze zaprowadzona. urządzenie mieszkanjem odstępuje tania. Chwaliszewo 76. zdg 66 215

Gramofon szafka maszynna damska tania Słowackiego 48. mieszkanie 6. zdg 66 194

Kolonjalka zaprowadzona Adres Kurjer Poznański zdg 66 241

Słoje do zapraw Szkło stołowe Porcelane - Alpałe Hurt Porcelany. Wroniecka 24. (Słoje wysprzedajemy jalkanajta-niej) zdg 66 243

Parcele ul Grunwaldzkiej 900 m kw. - sprzedam 7 zł m kw. Maciejewski Dabrowskiego 69. telefon 62-66. zdg 66 252

Antyki wielka wyprzedaż Pocztowa 22 Pg 4520-56.427

Szafa piękna stylowa używana lecz w dobrym stanie z powodu przeprowadzki tania na sprzedaż. - Wyspiańskiego 12 m. 4. zdg 66 238

Motor AEG 2.5 konny mało używany sprzedam. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 66 274

Motor używany 4 HP. naftowy ropowy lub benzynowy kupie 1. Dekowski Sroda. zdg 65 003

Piec "Schreibera" przenośny w dobrym stanie kupie. Oferty z ceną upraszam Kurjer Pozn. zdg 62 872

Mieszkanie cztero-pokojowe do wynajęcia od gospodarza Górna Wilda 100. zdg 65 245

4 tragiczne. profil 24 - 4.70 m długie okazjynie kupie. Zgłoszenia Kurjer Pozn. zdg 65 198

Kupię używana maszynna do pisania w dobrym stanie. Oferty Kurjer Poznański zdg 65 994

Pieczek kaflowo-żelazny w dobrym stanie Puszczykowo-Poznań Wille R6-żanka. zdg 66 003

Planino fortepian kupi etatowy urzędnik państwowy na raty Oferty Kurjer Pozn. zdg 66 031

Dom kupię rentujący się wpłaty 20 tys. wprost od gospodarza. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdg 66 170

Samochód na dogodnie spłaty kupie Oferty Kurjer Poznański zdg 66 033

Kolonjalke 2 pokoje kuchnia. dobrym punkcie Oferty Kurjer Poznański zdg 66 164

Wage stolowa. szkła do cukierków (słoje) spiesznie kupie. Oferty Kurjer Poznański zdg 66 146

Kuchnie westfalska używana. w dobrym stanie kupi uprasza podanie ceny Maletnosc Tarnowo poczta Kosstrzyn. zdg 66 123

Platformę na 80 ctn. nowa lub używana w dobrym stanie za gotówkę Cz. Marweg Gniezno. zdg 66 197

Rower damski Szkołna 7/8 m. 8. zdg 66 244

2 opony 765X105 nowe lub dobrze utrzymane kupie okazjynie. Oferty Kurjer Poznański zdg 66 273

6 KAMIENICE

Dom nowy Osiedle za Brama Warszawską. 8 mieszkań urządzenie 12 sztuk miesięcznie 370 sprzedam za 40 000 Oferty Kurjer Pozn. zdg 65 330

Wille kupię jedno lub dwumieszkanie w płace nietknięte tys reszta do omówienia. Oferty do Kurjera Poznańskiego zdg 66 025

Dom podzaj wille 25 000 wpłaty 15 000. Bloch Poznań. Długa 5. zdg 66 173

Kupię kamienice dochodowa. nowa. wolna od podatków stempla. Oferty nadokładniejsze tylko od właścicieli. Kurjer Pozn. zdg 65 097. Pośrednicy wykluczani.

Dom maszyn. 7 ubil'acji. chlew. morga ogrodu. kilkanaście drzew owocowych. około 2 km przy Ostrowie. sprzedam 2 400 zł. St. Krakowski. Ostrow. Drozka Odolowska 7. zdg 66 133

Obniżam znacznie ceny wyjeżdżając. sprzedaje nowa czteromieszkanie wille. ogród. tramwaj. amortyzacja. niedaleko centrum. Kochanowskiego 5 - 1. zdg 66 219

Wille 5 pokoi komfort wpłaty 9 000 - sprzedam Radowicz Półwiejska 38 I. zdg 66 250

7 PIENIADZ pożyczki na zakończenie procesu poszukuje. Wynagrodzenie 2% wygranej 50 000. Oferty Oredownik Wielkopolski po dzd 65 926.

Dam opiekę starszemu panu (pani) za pożyczkę 60 000 na majątek blisko Poznania zabezpieczenie hipoteczne procent. dobrym utrzymaniem - przyszy inteligentnej rodzinie. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 66 179

Marszantka mistrzyni poszukuje spólniczki z gotówką współpracę Oferty Kurjer Poznanski zdg 66 157

2 500 pożyczka. wzajem gwarancje. pierwszorzędne pianino. złoto brylantny. Oferty Kurjer Poznański zdg 66 152

Poszukuje zaraz 500 złotych. Dam dobry procent i ubezpieczenie Oferty Kurjer Poznanski rg 3435

3 000 poszukuje. gwarancja prace. utrzymanie. Oferty Kurjer Pozn. zdg 66 217

8 DO WYNAJĘCIA

2 pokoje z kuchnią i przynależnościami w wille na Dąbcu 60 zł miesięcznie Informacje: dozorca Makowa 7. zdg 66 755

2 pokoje kuchnia. trzy pokoje kuchnia. skład pokojem Strzelecka 6. zdg 66 002

2 pokoje z kuchnią w donku ogrodowym przy wille prawie centrum dla bezdzietnych zaraz do wynajęcia. Oferty Kurjer Poznański zdg 64 967

2 garaże do wynajęcia Cicha 17. zdg 64 968

3, 4 pokojowe mieszkanie słoneczne. nowy budynek Focha 123 wydzierżawie Zgłoszenia: Lodowa 1 m. 4 Rynek Lazarski. zdg 65 996

Jednopokojowe dwupokojowe. trzypokojowe cztery-pokojowe. czynsz miesięczny. Pijanowski Wielka 13. (Kawiar-nia). zdg 66 139

2-3 przynależnościami poszukuje pewny płatnik swentil. czynsz zgóry. Oferty Kurjer Poznański zdg 66 176

3, 4 wprost gospodarza - sumienny płatnik. Zgłoszenia Kurjer Pozn. zdg 66 143

Pokoju kuchnia poszukuje od gospodarza. Czynsz półroczny zgóry. Pośrednicy wykluczani. Oferty Kurjer Poznański zdg 66 141

Poszukuje pokoju z kuchnią zaplace zgóry. Oferty Kurjer Poznański zdg 65 320/21

3-5 pokoi poszukuje. pewny płatnik. nie wyżej III piętro. Zgłoszenia tel. 52-53. lub pism. do Kurjera Pozn. zdg 66 134

2-3 małżeństwu za uslug. Adres Kurjer Poznański zdg 66 006

Pokój dobrze umeblowany utrzymaniem lub bez panu lepszemu. Fredry 4. II. zdg 66 057

Kwiatowa 3 mieszkanie 3 wszelkie wygody. telefon. zdg 63 491

Pokój frontowy panienkom. Wrocław-ska 19 - 4. zdg 66 076

Pokój duży 2 osobom zaraz. Kantaka 5. m. 7. zdg 66 077

Chełmońskiego 9-8 inteligentnej paniace - wspólny słoneczny utrzymaniem. dwuosobowy elegancki. zdg 66 167

Dwuosobowy Sniadeckich 21 m. 7. zdg 66 153

Centrum utrzymanie. wysoki parter. Kreta 6 - 1. zdg 66 149

Mlyńska 12 a. m. 10. zdg 66 131

Półwiejska 2-6. dwuosobowy. jedno (utrzymaniem). pianino. zdg 66 214

Tanio Grobla 19. m. 8. zdg 66 235

Pokój elektryczność Łakowa 7. m. 13. zdg 66 225

Pokoik Dabrowskiego 64 II lewo. zdg 66 193

Pokój dwuosobowy utrzymaniem - bez Poznanska 27. m. 6 front. zdg 66 251

12 SZUKA POKOJU

Próżnego używaniem kuchni. pół roku zgóry. Oferty Kurjer Poznański zdg 65 256

Słonecznego rycznego z gotowaniem okolica Bukowska Oferty Kurjer Pozn. zdg 66 094

Urzędnik poszukuje pokoju umeblowanego śródmieście - Jeżyce cena Oferty Kurjer Poznański zdg 66 023

Pani poszukuje słonecznego pokoju z fortepianem najchietniej Łazarz. Oferty Kurjer Poznański zdg 66 027

Pokoju fortepianem. elektrycznością. łazienka. swobodnego. słonecznego. śródmieście. na stałe od 1. Oferty podaniem ceny Kurjer Pozn. zdg 66 061

Pani poszukuje pokoju Oferty Kurjer Poznański zdg 66 034

Pokoju próżnego lub skromnie umeblowanego. okolice Wronieckiej poszukuje. Oferty Kurjer Pozn. zdg 66 145

Pokój umeblowany dla małżeństwa z używaniem kuchni Chwaliszewie. Oferty Kurjer Poznański zdg 64 430

Niekrepujące używaniem kuchni przy samotnej osobie. Oferty Kurjer Poznański zdg 65 257

Student pokoju od zaraz Jeżyce. Zgłoszenia z warunkami Kurjer Pozn. zdg 66 262

13 LOKALE

2 duże pokoje na biura. lokale handlowe itp. przy ul. Nowej 1 na I piętrze zaraz do wynajęcia. The Gentleman. tel. 31-69. zdg 65 865

Frontowy lokal handlowy na hurtownie oddamy "Wethurt". Poznań. Podgórna 10. zdg 66 023

Składu próżnego filie piekarska poszukuje. - Oferty Kurjer Poznański zdg 66 108

Poszukuje sklepu rzeźniczego z urządzeniem. Oferty Kurjer Poznański zdg 66 210

14 DZIERŻAWY

Polowanie Spółka Lówiecka we Wrzeszczynie pow. czarnkowski wydzierżawi na 6 lat obszar 1354 hektarów 23 września 1933 r. o godz. 13-tej Informacji udziela Franciszek Krystek. przewodniczący Spółki Lówieckiej Wrzeszczyna. ng 5436

Sądów owocowych poszukuje celem zadzierżawienia. lub zakupu owocu. Oferty Kurjer Poznański zdg 66 033

Plac z szopa przy bocznicy kolejowej oddam. Oferty Kurjer Poznański zdg 66 064

Murowane warsztaty. stajnie. plac wydzierżawi Kiosk. Strzelecka 15. zdg 66 063

Rzeźnictwo skład z warszatem. mieszkaniem ewentualnie na filie wydzierżawie w Zabikowie. plac. Wolności 2. zdg 66 116

Wydzierżawię posesje składowa położona w sąsem centrum handlowem Warszawy dająca się z łatwością przystosować do celów fabrycznych. Propozycje uprasza przesłać właściciel Koszówka 5 - m. 7. Pg 4135-62.404

16 OSOBISTE

Pośrednictwo majątków Szanownym Interesentom podaje do łaskawej wiadomości. że powróciłem z 4-tygodniowych ćwiczeń wojskowych i prowadzę w dalszym ciągu biuro pośrednictwa majątków przy ul. Kramarskiej 15. m. 2. otwarte codziennie - Józef Nowak. zdg 66 098/9

Panu Górzyńskiemu Poznań. składamy za należność po s. p. M. Klazowy zruśdeczone. "Bóg zapłaci" i W. Klarowica. zdg 66 011

Ci trzech wiedza

bo dobrobyt swój

dlatego się uśmiechają

zawdzięczają racjonalnemu ogłaszaniu się w „KURJERZE POZNAŃSKIM“

Pięciopokojowe mieszkanie. III piętro. centrum. od gospodarza zaraz. Blizsze - Fr. Ratajczaka 9. m. 21. zdg 66 075

Trzypokojowe piętro 120 miesięcznie. Aleja Wielkopolska 45. zdg 66 185

Od zaraz atelier fotograficzne. 2 pokoje i kuchnia. gospodarz. Marszałka Focha 49. m. 5. zdg 66 107

Na sprzedaż mieszkanie czteropokojowe z meblami. Kanałowa 7. m. 11. front. za zgodą gospodarza. zdg 66 104

Dwupokojowe kuchnia. - Debiec. Maszynowa. skład. zdg 66 097

Dwa pokoje próżne do wynajęcia. Plac Wolności 17. Wekaze obsługiwacz windy. zdg 3445

Mieszkanie trzypokojowe wszelkie przynależności. ulica Szwajcarska I piętro wynajmie gospodarz. Dzierżawa 80 zł rok zgóry Oferty Kurjer Poznanski zdg 66 216

Mieszkanie 6-pokojowe z przynależnościami. gruntuownie odnowione Matejki 4 III. piętro (blisko Grunwaldzkiej wolne od 1 11 33 wzgl. od 15. 10 33. Zgłoszenia u gospodarza w mieszkaniu nr. 6 od 12 do 4. Pg 4527-33.3

9 SZUKA MIESZK.

Poszukuje pustego słonecznego pokoju. wejście z klatki schodowej zaplace pół roku zgóry Oferty do Kurjera Poznańskiego zdg 66 026

Poszukuje od 1 grudnia mieszkania komfortowego 6-7 pokojowego z centralnym ogrzewaniem I-II piętro niedaleko centrum wprost od gospodarza. Garaż pożądaný Pośrednicy wykluczani Wyczerpujące oferty do Kurjera Poznańskiego zdg 66 024

2 pokojowego bezdzietne małżeństwo od gospodarza. ewentualnie zgóry. Oferty Kurjer Pozn. zdg 66 079

4-5 pokojowe mieszkanie poszukuje od gospodarza reflektant. państwowe stanowisko. czynsz pod gwarancją. Zgłoszenia Kurjer Pozn zdg 66 080

2-3 pokojowe łazienka urzędnik stale posadzie państwowej. dzielnic Łazarz. Jeżyce. Oferty Kurjer Pozn. zdg 66 069

Pokoju kuchnia poszukuje dla 2 osób - Oferty Kurjer Pozn. zdg 66 103

Mieszkania najchietniej portierstwa poszukuje obeznany z centralnym ogrzewaniem i reparacją wody Oferty Kurjer Poznański zdg 66 242

Poszukuje 2 pokoi z kuchnią od 1. 10. wprost od gospodarza. Oferty Kurjer Poznański zdg 65 774

3 lub 4 pokojowego mieszkania poszukuje od zaraz wprost od gospodarza z czynszem miesięcznym Oferty do Kurjera Pozn. zdg 66 056

Emeryt. nauczycielka szuka 2 lub 1 pokojowego mieszkania nowym domu 1. 12. lub 15. 11. wprost gospodarza. Zgłoszenia Kurjer Pozn. zdg 66 183

Mieszkania 3 pokojowego i kuchni wprost od gospodarza w pobliżu śródmieścia poszukuje bankowiec. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 66 180

3-4 pokojowego mieszkania możliwie śródmieściu od gospodarza poszukuje lekarsz wojskowy kawaler Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 66 178

10 ZAMIANA MIESZKANIA

Zamienie centrum 3 ładne. pokój służby. łazienka. na 1-2 kuchnie. Oferty Kurjer Pozn. zdg 66 066

11 POKOJE UMEBL.

Mlyńska 12 I. prawo elegancki. zdg 66 032

Pokój frontowy. Czesława 7. mieszk. 9. zdg 65 430

Ratajczaka 11a. m. 77 spokojny słoneczny. zdg 65 587

Dwuosobowy ładny frontowy zaraz Kantaka 7 - 7. zdg 65 993

Frontowy Szweska 12. m. 3. zdg 65 998

Jednocsobowy Wysoka 1. m. 5. zdg 66 045

Pokój umeblowany zaraz wynajmie - Marsz Focha 81 mieszkanie 8. zdg 66 043

2 niekrepujące frontowe elektryczność (kuchnia). Bukowska 7. - mieszkanie 9. zdg 66 042

Komfortowy małżeństwu lub trzem studentkom. Matejki 60. m. 3. informacja 5-7. zdg 65 025

Solidnemu panna. paniace. Mostowa 29. mieszkanie 3. zdg 66 055

1-2 pokoje łączne. oddzielne. utrzymaniem - bez. mila słoneczne. Mlyńska 9. m. 5. zdg 66 053

Frontowy u samotnej. Strusia 3 a. m. 7. zdg 66 054

Śródmieście frontowy. czysty. - Sieroca 56. m. 5. zdg 66 051

Klatki czysty. frontowy. Pościel pożądana. Szwajcarska 12 a. m. 6. zdg 65 547

Niekrepujący na 2 osoby do wynajęcia Wielkie Garbary 33 m. 7. zdg 66 172

Pokój Adamczyk. Ratajczaka 14. zdg 66 169

Dwuosobowy Półwiejska 38 a. m. 9. zdg 66 095

Słowackiego 33. mieszkanie 17. elegancki. centralne. dwom zdg 66 115

Solidn. Jeżycka 36 - 10. pianino. zdg 66 112

Dwuosobowy łazienka i telefonem. Św. Wojciech 16. m. 5. zdg 66 105

Jedno-dwupokojowe. Wierzbicice 58. m. 3. zdg 66 093

Skromny pokój wynajmie. Aleje Marcinkowskiego 20. m. 13. bez pościeli. zdg 66 090

Spokojna 19/9. także małżeństwu. zdg 66 137

Chełmońskiego 9 - 8. dwa łagodne pokoje centralne. skromnym panienkom. utrzymanie. obiady. zdg 65 273

Pokój Szkołna 9. mieszkanie 2. zdg 66 161

Pokój Sniadeckich 9. m. 9. zdg 66 159

Słoneczny ładnie umeblowany pokój zaraz. lub od 1. 10 do wynajęcia. Kantaka 4 II. Winter. zdg 66 150

Kraszewskiego 10 - 10. utrzymaniem bez zdg 66 161

21 ZGUBY

Polowczyk biały, latami zagnany Krosinkach. Oddać za wynagrodzeniem. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 66 014

Zgubiono

dnia 16 bm w godzinach popołudniowych kolo zapasowe od woskowego motocykla Harley - Uczciwego znalazcę proszę o zwrot do 7 bat. teleg. na Cyta-deli ewentualnie proszę o uwiadomienie gdzie się znajduje. dz 1420

22 ROZMAITE

Akuszka

Kleinwächterowa Poznań centrum ulica Romana Szymańskiego 2 pierwsze piętro lewo, drugi dom od placu Świetokrzyskiego zdg 41 106/7/8

Hemoroidy

Czopki hemoroidalne „Varicol” (z kugutkiem). Usuwają ból, pieczenie, swędzenie, krwawienie, zmniejszają guzy (zylaki). Sprzedają apteki. ng 4514

TEATRY

Poznań, poniedziałek, 18. 9. TEATR POLSKI: — Dziś: „Jak się wzbogacił”, gościnny występ Roberta Boelkiego. TEATR NOWY: Dziś „Kobiety i interesy”, występ Marji Gella. Wtorek, 19. 9. „Kobiety i interesy”. Występ Marji Gella. Bydgoszcz, wtorek, 19. 9. TEATR MIEJSKI: „Made-moiselle”. Środa, 20. 9. „Ciotka Karola”.

APOLLO METROPOLIS NASZE KINA PROGRAMY NAJTANSZE NAJLEPSZE ng 5 418/9 KINA

Poznań, poniedziałek, 18. 9. APOLLO: „Uśmiech szczęścia”. CORSO: „Ostatnia noc skazańca”. COLOSSEUM: „Jeniec wojenny” (Axela). METROPOLIS: „26ty ksiądz”. ORZEL: „Zwarjowana noc” i „Stalowa dłoń”. ODEON: Lokomotywa 2329. PROMIEN: „Trzej przyjaciele” i „Harry Peel wśród 1000 przegód”. RENAISSANCE: „10% dla mnie”. ROXY: „Syn mimowoli”. SFINKS: „Flip i Flap w Legii”. SŁONCE: „Zdobycie cię muszę”. TECZA-Lazarz: „Każdemu wolno kochać”. TECZA-Wilda: „Cham”. WILSONA: „Człowiek, którego zabiłem”.

Bydgoszcz, wtorek, 19. 9. APOLLO: tragedia dźwiękowa „Mandzurja pionie” oraz polski film „Głos pustyni”. BAŁTYK: „Karząca dłoń” i „Niebezpieczny romans”. KRISTAL: o godz. 5, 7 i 9: polski film „Pod Twoją obronę” i najnowszy tygodnik Foka. MARYSIENKA: „Kongres tańców” i „Biały wódz”. REWJA: Douglas Fairbanks w filmie „Patrol” oraz „Miłostki pięknej pani”. SŁONCE: dramat „Cienie więzienia” oraz komedia „Weseli szmuglerzy”. Na scenie rewja p. t. „Warszawa — Chicago”.

Krotoszyn: Dziś i dni następn.: BAŁTYK: „Księżyc nad Tahiti”, dźwiękowy. PROMIEN: „Dziecię cyrku”

CYRK STANIEWSKICH: Dziś godz. 8.15: Tylko jedno przedstawienie.

Pracownia futer

modele baryskie Wielka 12. m. 7 zdg 65 307

Kto

przyjmied siewczynkę 1 1/2-roczną na wychowanie? Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 66 001

Dla dziewcząt i chłopców

wszelka bielzone dziecięca w wielkim wyborze po cenach najniższych poleca J. Schubert. Fabryka Bielizny i Dom Płócien. Wrocławska 3. Pierwszorzędny dział miarowy. Pg 3 723-33.20

Futra

najnowsze modele, blamy, ksy oraz różne skórki kucują się najtaniej w magazynie futer St. Piotrowski. Poznań Szkolna 9 dz 1240

Kosmetyczna Szkoła

„Nowoczesna” Stefana Artymińskiego. Warszawa. Nowy-Swiat 26. Zapiey trwają. Kurs cztero-miesięczny. Wszelkstronne nauczanie kosmetyki metodami: własna, paryska, angielska, wiedeńska. Chemia kosmetyczna: nauczanie preparowania kosmetyków. Wykładają lekarze wybitni specjaliści. Kończący otrzymują dyplomy uprawniające do otwarcia gabinetu. Programy bezpłatnie. Przyjeźdnym ułatwienia mieszkaniowe. Specjalny kurs farbowania włosów. ng 5 384

Panie

tanio wykonuje kapelusze. Wrocławska 24. II. zdg 66 083

Sukienki

plaszczko kostiumy szyje tanio Salon Mgd „Sława”. Aleje Marcinkowskiego 15 zdg 66 175

Nabyty

w lipcu rb. w Lombardzie Mieljskim plaszcz surdutowy z wszystkimi krawca Kieszka odkupił były właściciel chory bezrobotny Wierzbietce 49 m. 3 zdg 66 200

23 OZENKI

Kawaler

lat 35 kolejarz rzemieślnik 4500 pozna przystojna panne celem ożenku Oferty Kurjer Poznański zdg 66 086

Kolejarz

zapozna miła, sympatyczna panne lat 18-23 z majątkiem do 10 tysięcy. Cel matrymonialny. Łaskawe zgłoszenia z fotografią, która się zwraca Kurjer Pozn. zdg 66 018

Kawaler

lat 32 agronom inteligentny szuka żony do lat 26 inteligentnej, posiadającej gospodarstwo wzgl. gotówkę na dzierżawę 200 morg. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 66 287

24 NAUKA

Kto

przygotuje praktykanta w zakresie techniki do szkoły budowlanej? Oferty Kurjer Poznański zdg 66 007

Absolwent

matematyki udzieli lekcji za pokój. Oferty Kurjer Poznański zdg 66 022

Absolwentka U. P.

udzieli tanio lekcji do gimn. oraz szkoły pow. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 66 181

Korepetytor

przyjmie posadę nauczyciela domowego tylko za samo utrzymanie do 6 kl. gimn. wiązanie chętnie na wieś. Łaskawe oferty Poznań ul. Wielka Garbary nr 5 m. 30. M. Makulski u p. Rózek zdg 66 201

Angielskiego Francuskiego

udziela Dolgow Artylewskiego 6. mieszkanie 6. telefon 58-48. Zgłoszenia 6.30-8.50 zdg 66 199

25 MUZYKA

Strojenia

korekty fortepianów wykonuje fachowo tanio mistrz budowy fortepianów K. Drygas Podgórna 10a mieszkanie 3 zdg 62 650

Pianista

akordeonem wolny. Oferty Kurjer Pozn. zdg 66 070

Pianista

akordeon potrzebny od zaraz. — Zgłoszenia pod 120 Kurjer Pozn. Gdynia. ng 5495

Pianista

(akordeon) młody rutynowany od 1-szego wolny Łaskawe zgłoszenia kierować: W. K. Poste-restante Toruń. Pg 4526-64.08

Orkiestra

pierwszorzędna (kwartet) może się zgłosić od 1. 10. rb. Hotel Morski Kabarek - Dancing. Gdynia Kamienna Góra. zdg 66 276

26 ROZRYWKA

Kino „Sfinks”

wyświetla najlepszą komedię wszystkich czasów „Flip i Flap w Legii” zdg 66 177

Kino „Orzeł”

Zwarjowana noc”. Reżymal Denny. „Stalowa dłoń”. Tam Mix. zdg 66 127

Kino Corso

Ostatnia noc skazańca. zdg 66 126

Kino Renaissance

Od dziś najpiękniejsza muzyczna-spiwna komedia p. t. „10 proc. dla mnie”. W rolach głównych Kazimierz Krukowski, Władysław Walter i t. d. Pg 4528-33.6

Stal Böblera stal cepowa do młockarni, profilu: Marshall, Clayton-Shuttleworth i Garret. STEFAN DUCHOWSKI Poznań, Al. Marcinkowskiego 25. Pg 4523-37.95

Colosseum

Św. Marcin 65. Film na czasie! „Jeniec Wojenny” (Axela). — Prawdziwe oblicze Niemiec w czasie wojny światowej. Pg 4 522-37.104

27 SZUKA PRACY

Ogłoszenia o 30 słów dla poszukujących posady w tej rubryce obliczamy po jednej trzeciej cenie drobnych

Pomocnik

fryzjerski poszukuje posady zaraz. Miejscowość obojetna. Oferty Kurjer Poznański zdg 65 216

Ogrodnik

żonaty, bezdzietny. 20 lat praktyki, obeznany we wszelkich gałęziach, wchodzących w zakres ogrodnictwa oraz szesnietwa, który pracował w wiejskich ogrodach w Polsce i Niemczech, może się okazać dobrą pomocą dla posiadaczy. Łaskawe zgłoszenia Kurjer Pozn. zdg 65 787

Pracznka

poszukuje prania dobre polecenia. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdg 65 498

Wdowa

po inżynierze poszukuje zarządu domu. Oferty Kurjer Poznański zdg 63 936

Rządca gospodarczy

Wielkopoleński kawaler 35 lat, rutynowany energiczny rolnik. 15 lat praktyki w pierwszorzędnych warsztatach rolnych o ciężkiej glebie. Zamiłowany chodowca inwentarza (weterynarij) przyjmie odpowiednie stanowisko oparty na poważnych referencjach. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 65 000

Dziewczyna

uczniwa poszukuje posady Oferty Kurjer Poznański zdg 66 041

Panienka

lat 21, z dobrej rodziny, szuka posady do jakiegokolwiek składu lub bufetu zaraz lub później. Oferty Kurjer Pozn. zdg 66 065

Poszukuje

posady z dobrem gotowaniem i prasowaniem sztywnej bielizny. Oferty Kurjer Pozn. zdg 66 068

Dziewczyna

poszukuje posady lub posługi. — Oferty Kurjer Poznański zdg 66 187

Kelner

lat 25 siła pierwszorzędna żonaty poszukuje pracy Oferty Kurjer Poznański zdg 66 182

Bona

z syciem poszukuje posady od 1. 10. Łaskawe zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 66 012

Służąca

z syciem szuka pracy zaraz. — Oferty Kurjer Poznański zdg 66 015

Ekspedjentka

branży rzemieślniczej lub piekarni, cukierni, poszukuje posady z małym wynagrodzeniem. Oferty Kurjer Poznański zdg 66 017

Były

funkcjonariusz Pol Państw. sumienny, energiczny poszukuje posady podległego lub gajowego na większym obszarze. Posiada czteroletnią praktykę w charakterze leśniczego, dobry łepiciel kłusowników. Oferty z podaniem warunków do Kurjera Poznańskiego zdg 66 019

Ogrodnik

kawaler, lat 28 obeznany dobrze w swoim fachu, kwiatach, inspektach, warzywie, szkółce i utrzymaniem parku poszukuje posady od zaraz lub później, obecnie jest w posiadaniu. Oferty Kurjer Poznański zdg 66 020

Absolwent

szkoły wyższej poszukuje posady uczenia biurowego, inżynierskiego. Oferty Kurjer Pozn. zdg 66 117

Sierota

cośkolwiek sycia, prasowania poszukuje pracy najchętniej na majątku. Wynagrodzenie małe. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 66 000

Kochająca

dzieci szuka pracy — Zna także sycie Zgłoszenia Kurjer Pozn. zdg 66 067

Dziewczyna

uczniwa, z dobrem gotowaniem, poszukuje posady zaraz. Zgłoszenia Kurjer Pozn. zdg 66 068

Zamiłowany rolnik

(syn rolnika) po ukończeniu studiów uniwersyteckich, poszukuje praktyki uzupełniającej w intensywnym majątku. Zgłoszenia Kurjer Pozn. zdg 66 122

Kelner

kawaler 300 zł szuka posady. Zgłoszenia Kurjer Pozn. zdg 66 114

Chłopak

uczniwy posytek kauceja poszukuje posady posłania. Zgłoszenia Kurjer Pozn. zdg 66 113

Sierota

poszukuje jakiegokolwiek posady z utrzymaniem. Oferty Kurjer Pozn. zdg 66 111

Młodsza

panienka poszukuje posługi od zaraz lub 1. Oferty Kurjer Pozn. zdg 66 110

Dziewczyna

z gotowaniem, do wszystkiego, uczniwa i pracowita, długoletnie dobre świadectwa, szuka od 1. 10. posady do dobrej domu. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdg 66 109

Poszukuje

jakiegokolwiek posługi. — Oferty Kurjer Pozn. zdg 66 102

Rządca

gospodarczy, sześciolatnia praktyka, dobre polecenia, dzielny fachowiec, nawskroś sumienny, poszukuje na skromnych warunkach posady. Oferty do Kurjera Pozn. zdg 66 101

Kucharka

do wszelkiej pracy, pamiętna do dzieci syciem, przyjmia posadę lepszym domu. Oferty Kurjer Pozn. zdg 66 096

Pielęgniarka

inteligentna, po egzaminie, z praktyką w gabinecie lekarskim, szuka posady do dzieci, zna sycie, haftowanie. Oferty Kurjer Pozn. zdg 66 094

Kuchmistrz

poszukuje posady, okolica obojetna. Łaskawe oferty Kurjer Pozn. zdg 66 089

Gorzelan

kawaler, lat 30 z 13 letnią praktyką, obeznany z platkami, światłem elektrycznym, biurokracją, gospodarstwem, przyjme posadę zaraz. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 66 021

Krawcowa

dobra szuka pracy w dom. 2-3 dniennie, także naprawy bielizny. Oferty Kurjer Pozn. zdg 66 130

Dziewczyna

uczniwa, gotowaniem, do wszystkiego szuka posady. Oferty Kurjer Pozn. zdg 66 125

Służąca

gotowaniem szuka posady zaraz lub 1. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 66 124

Panienka

5 klas gimnazjalnych i kurem handlowym poszukuje posady do biura lub jako ekspedientka. — Oferty Kurjer Pozn. zdg 66 213

Kucharka

szuka posady do wszystkiego, z dobrem gotowaniem. Oferty Kurjer Pozn. zdg 66 212

Dziewczyna

inteligentna z dobrej rodziny, lat 17, szuka pracy domowej od zaraz. — Oferty Kurjer Poznański zdg 66 207

Pracznka

poszukuje prania prace wykonuje bardzo czysto i sumiennie. — Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 66 205

Rutynowana

stenotypistka, biegła, stenografka niemiecko-polska, samodzielna korespondentka pilna poszukuje posady. Łaskawe oferty Kurjer Poznański zdg 66 233

Bufetowa

poszukuje posady do restauracji z małym wynagrodzeniem. Złote kauceja. Oferty Kurjer Pozn. zdg 66 223

Dziewczyna

młodsza z dłuższymi świadectwami, kochająca dzieci do wszelkich prac domowych poszukuje posady. Oferty Kurjer Poznański zdg 66 221

Poszukuje

posady z gotowaniem z skromnym wynagrodzeniem. Oferty Kurjer Pozn. zdg 66 218

Podróżujący

dobrze zaprowadzony w składach kolonialnych, drogerijnych piekarniach na Poznań i prowincję poszukuje odpowiedniego przedstawicielstwa. Oferty Kurjer Poznański zdg 66 191

Z kauceja

300-400 zł poszukuje posady inteligentny młody mężczyzna Łaskawe zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 66 246

Dziewczyna

uczniwa, sumienna z dobrimi świadectwami szuka posady — Oferty Kurjer Poznański zdg 66 253

Rządca gospodarczy

kawaler lat 32 dobre świadectwa, rekomendacje poszukuje posady od 1. 10. 33 Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 66 286

Pomocnik

branży kupiecko-drogerijnej celem udoskonalenia praktyki z małym wynagrodzeniem poszukuje posady Oferty Kurjer Pozn. zdg 66 280

Ogrodnik

kawaler lat 28 obeznany w ogrodach handlowych i pałacowych z ich zakładaniem pierwszorzędna siła fachowa poszukuje zaraz posady W. Lewandowski Małe Radowiska poczta Ziębleń pow. Wabrzeżno. zdg 66 271

1 000

złote za posadę inkasenta, magazyniera. Oferty Kurjer Pozn. zdg 65 504

28 WOLNE MIEJSCA

Ekspedjentka

do damskiej konfekcji z długoletnią praktyką samodzielną, potrzebna. Oferty Kurjer Pozn. zdg 65 975

Do kólder

poszukuje zdolne pracownice specjalnie na kóldry puchowe. Tylko bardzo zdolne racza się zgłosić Wrocławska 26/27, m. 4, godz. 5-6. dz 1400

Wychowawczyni

(Wielkopoleński) poszukuje się zaraz dla dwóch dziewcząt celem przygotowania ich do gimnazjum. Zgłoszenia z życiorysem i podaniem wynagrodzenia do Kurjera Pozn. pod zdg 65 792

Wychowawczyni

nauczycielka z prawem nauczania potrzebna na wieś do 6-letniej dziewczynki, któraby mogła zarazem wyreczyć bania domu. Zyciorys z fotografią proszę przysłać Turnowa, Niezłuchowo p. Białowięcie, powiat Wyrzysk. zdg 65 786

Uczennica

potrzebna, Dąbrowskiego 4, skład cukierków. zdg 65 990

Kwiaciarki

samodzielnej szukam z podaniem pretensji do Kurjera Pozn. zdg 66 008

Służąca

dobrimi świadectwami, poleceniami, gotowaniem, praniem, potrzebna, Dąbrowskiego 14/16, m. 15, od Mickiewicza 21/25. zdg 66 078

Służąca

z gotowaniem potrzebna zaraz. Ludwiczak Strzelecka 21. zdg 66 190

Potrzebna

dziewczyna młodsza dobre gotowanie 2 osoby Adrea Kurjer Poznański zdg 66 165

Młodszej

nauczycielki lub absolwentki z dobrimi świadectwami, językiem francuskim niemieckim i muzyką poszukuje dla córki lat 11 na dłuższy czas. Szpital Przemienienia Pańskiego pokój 17, I. zdg 66 237-8

Kuśnierki

przyjmie Wildowa, Wodna 2. zdg 66 189

Zarządczyni

inteligentna z dobrej rodziny, w starszym wieku, znająca dobrą kuchnię, potrzebna do samodzielnego gospodarstwa domowego u samotnej osoby. Zgłoszenia ze świadectwami do Kurjera Poznańskiego zdg 66 171

Fortancerki

przystojne inteligentne mogą się zgłosić od 1. 10. rb. Oferty z fotografią Hotel Morski Kabaret-Dancing Gdynia Kamienna Góra. zdg 66 277

Portjer

młody